

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1905. Första Kammaren. N:o 11.

Tisdagen den 14 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 2,30 e. m.

Justerades protokollet för den 7 i denna månad.

Föredrogos, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran statsutskottets den 11 innevarande februari bordlagda utlåtanden n:is 12—14 äfvensom bevillningsutskottets samma dag bordlagda betänkanden n:is 1—6.

Upplästes två till kammaren inkomna protokoll, så lydande:

År 1905 den 11 februari sammanträdde kamrarnes valmän för att utse Riksdagens justitieombudsman; och befunnos, efter valförrättningens slut, rösterna hafva utfallit sålunda:

herr revisionssekreteraren Carl Evald Leijonmarck med 47 röster; i följd hvaraf herr revisionssekreteraren Carl Evald Leijonmarck blifvit till Riksdagens justitieombudsman utsedd.

Folke Andersson.
L. J. Jansson.

Wih. Walldén.
E. A. Enhörning.

År 1905 den 11 februari sammanträdde kamrarnes valmän för att utse den man, som skall efterträda Riksdagens justitieombudsman, ifall han, innan nästa lagtima Riksdag anställt nytt val af justitieombudsman, skulle med döden afgå, samt utöfva ämbetet under den tid, justitieombudsmannen kan vara af svår sjukdom eller annat laga förfall därifrån hindrad; och befunnos, efter valförrättningens slut, rösterna hafva utfallit sålunda:

herr häradshöfdingen Ivar Peterson Ernberg med 34 röster;

i följd hvaraf herr häradshöfdingen Ivar Peterson Ernberg blifvit utsedd till justitieombudsmannens efterträdare.

Folke Andersson.
L. J. Jansson.

Wilh. Walldén.
E. A. Enhörning.

På framställning af herr talmannen beslöts, att de nu upplästa protokollen skulle läggas till handlingarna, äfvensom att Riksdagens kanslideputerade skulle genom utdrag af protokollet underättas om dessa val samt anmodas låta uppsätta och till kamrarne ingifva förslag dels till förordnanden för de valde, dels till skrifvelse till Konungen med anmälan om de verkställda valen, dels ock till den paragraf därom, som borde i riksdagsbeslutet införas.

Herr *Sjöcrona* väckte en motion, n:o 30, angående ändring af §§ 13, 14, 16, 17, 19 och 20 riksdagsordningen.

Denna motion blef på begäran bordlagd.

Justerades ett protokollsutdrag för denna dag.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *Enhörning* under 10 dagar från och med den 17 innevarande februari.

Kammaren åtskildes kl. 2,40 e. m.

In fidem

A. v. Krusenstjerna.

Onsdagen den 15 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Herr statsrådet *von Friesen* öfverlämnade Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, angående understöd åt folkbibliotek m. m.

Herr statsrådet *Meyer* öfverlämnade Kungl. Maj:ts nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) angående efterskänkande af kronans rätt till danaarf efter förre soldaten Anders Takts vid Solbacken änka Charlotta Andersdotter, och

2:o) angående understöd åt genom olyckshändelse under tjänsteutöfning omkomne tillförordnade gränsridaren i Kopparbergs län Per Erik Staffanssons änka och minderåriga barn.

Justerades protokollet för den 8 i denna månad.

Upplästes ett inlämnadt läkareintyg af följande lydelse:

Att ledamoten af Riksdagens Första Kammare, lektor *J. F. Nyström* på grund af sjukdom (ansiktsros) är under den närmaste tiden förhindrad att deltaga i Riksdagens arbeten, intygas härmed. Stockholm den 14 februari 1905.

Erik Tengstrand.
Legitimerad läkare.

Anmäldes och bordlades
statsutskottets utlåtanden:

n:o 15, angående riksgäldskontorets förvaltning under den tid, som förflutit, sedan ansvarsfrihet senast tillerkändes fullmäktige i nämnda kontor; och

n:o 16, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående beviljande af vissa förmåner för enskilda järnvägsanläggningar;

bankoutskottets memorial n:o 4, om verkställd granskning af riksbankens styrelse och förvaltning; äfvensom

lagutskottets utlåtande n:o 8, i anledning af väckta motioner om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående sådant förtydligande af växellagen, att hvad som stadgas i 43 § skall äga tillämpning å växel, som är ställd att inlösas å trassatens boningsort, men hos annan än trassaten.

Företogs val af en suppleant i konstitutionsutskottet efter herr Nyström, J. F.; och befanns, efter valförrättningens slut, därtill hafva blifvit utsedd:

herr Tham, Vollrath H. S., med 93 röster.

Föredrogs och hänvisades till konstitutionsutskottet den af herr *Sjöcrona* nästlidne dag väckta och då bordlagda motion, n:o 30, angående ändring af §§ 13, 14, 16, 17, 19 och 20 riksdagsordningen.

Vid förnyad föredragning af statsutskottets den 11 och 14 innevarande februari bordlagda utlåtande n:o 12, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af kronojord för framdragande af vissa elektriska ledningar, biföll kammaren hvad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Angående upplåtelse af mark till Oxelösund—Flen—Västmanlands järnvägsaktiebolag. Föredrogs å nyo statsutskottets den 11 och 14 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 13, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtelse till Oxelösund—Flen—Västmanlands järnvägsaktiebolag af mark från kronodomänerna Väderbrunn n:o 1, Lilla eller Tyska kungsladugården och Stora kungsladugården i Södermanlands län.

Uti en till Riksdagen aflåten proposition (n:o 10) hade Kungl. Maj:t under åberopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver civilärenden den 31 december 1904 föreslagit Riksdagen medgifva,

dels att Oxelösund—Flen—Västmanlands järnvägsaktiebolag måtte berättigas att mot ersättning, som skulle bestämmas i den

ordning, hvarom stadgades i förordningen den 14 april 1866 angående jords eller lägenhets afstående för allmänt behof, från kronodomänerna Väderbrunn n:o 1, Lilla eller Tyska kungsladugården och Stora kungsladugården i Nikolai socken och Jönåkers härad af Södermanlands län till sig lösa den för anläggning af en rörledning för ledande af vatten från borrbrunnar å hemmanet Ullevi n:o 2 till bolagets pumpbrunn å hemmanet Bränn Ekeby erforderliga mark till en bredd af tre meter på hvardera sidan om rörledningens sträckning, sådan denna finnes angifven å en af förste landtmätaren H. R. Linder år 1903 upprättad karta i två delar, med rätt för bolaget till afvikelser från den angifna sträckningen inom ett afstånd af fem meter å hvardera sidan;

dels att bolaget berättigades tillträda berörda mark en månad efter det expropriationsförrättningen blifvit afslutad eller dessförinnan, där-est aftal mellan bolaget och vederbörande brukare därom kunde träffas;

dels ock att genom ifrågavarande upplåtelse inflytande medel måtte på samma sätt som köpeskillingarna för försålda mindre kronoegendomar, användas till inköp för kronans räkning af skogbärande eller till skogsodling tjänlig mark.

Utskottet hade på anförda skäl hemställt, att Kungl. Maj:ts förevarande framställning måtte på det sätt bifallas, att Riksdagen medgäfve:

dels att Oxelösund—Flen—Västmanlands järnvägsaktiebolag berättigas att mot ersättning, som bestämmes i den ordning, hvarom stadgas i förordningen den 14 april 1866 angående jords eller lägenhets afstående för allmänt behof, från kronodomänerna Väderbrunn n:o 1, Lilla eller Tyska kungsladugården och Stora kungsladugården i Nikolai socken af Jönåkers härad af Södermanlands län till sig lösa den för anläggning af en rörledning för ledande af vatten från borrbrunnar å hemmanet Ullevi n:o 2 till bolagets pumpbrunn å hemmanet Bränn Ekeby erforderliga mark till en bredd af tre meter på hvardera sidan om rörledningens sträckning, sådan denna finnes angifven å ofvan omnämnda, af förste landtmätaren Linder år 1903 upprättade karta i två delar, med rätt för bolaget till afvikelser från den angifna sträckningen inom ett afstånd af fem meter å hvardera sidan, samt under villkor dels att ägare eller innehafvare af de domäner, hvarifrån marken exproprierats, få afgiftsfritt för all framtid bruka densamma, i den mån detta kan ske utan att ledningen därigenom äfventyras eller tillsyn eller underhåll däraf försvåras eller hinder eljest uppstår för markens användande för det afsedda ändamålet, och dels såväl att all den skada, som kan uppstå genom tillsyn och underhåll af ledningen, skall ersättas då varande brukaren af marken efter skiljemäns bestämmande, som ock att, utan särskildt tillstånd af bolaget, få framdragas nu befintliga täckdiken, som genom vattenled-

*Angående
upplåtelse af
mark till
Oxelösund—
Flen—Väst-
manlands
järnvägs-
aktiebolag.
(Forts.)*

Angående upplåtelse af mark till Oxelösund—Flen—Västmanlands järnvägsaktiebolag. (Forts.)

ningen möjligen blifva förstörda och som framdeles kunna blifva nödvändiga för jordens utdikning, allt under förutsättning att vattenledningen ej därigenom skadas;

dels att bolaget berättigas tillträda berörda mark en månad efter det expropriationsförrättningen blifvit avslutad eller dessförrinnan, därest aftal mellan bolaget och vederbörande brukare därom kan träffas,

dels ock att genom ifrågavarande upplåtelse inflytande medel må, på samma sätt som köpeskillingarna för försålda mindre kronoegendomar, användas till inköp för kronans räkning af skogsbarande eller till skogsodling tjanlig mark.

Herr Sjöcrona: Oxelösund—Flen—Västmanlands järnvägsaktiebolag har uti sin ansökning i detta ärende om rättighet att få genom expropriation förvärfva den ifrågavarande jordremsan från statsdomänerna, såsom herrarne behagade finna på sidan 5 i utlåtandet, yttrat: »att, då bolaget hufvudsakligen åsyftade att vinna rättighet att i angifna sträckningen nedlägga ledningsrören och att sedermera ej förhindras att åtkomma ledningen för dess underhåll, men bolaget däremot icke vill hindra vederbörande jordägare att sig till nytta bruka den mark, som bolaget önskade exproprierade, ville bolaget, såvida förevarande ansökning bifölles, medgifva dels att ägare eller innehafvare af den för rörledningen exproprierade marken finge afgiftsfritt för all framtid bruka densamma, på sådant sätt likväl att ledningen därigenom ej äfventyrades eller tillsyn eller underhåll däraf försvårades eller hinder eljest uppstode för markens användande för åseddä ändamålet, dels att all den skada, som uppstode genom tillsyn och underhåll af ledningen, skulle ersättas då varande brukaren af marken efter skiljemäns bestämmande, och dels att täckdiken finge framdragas, allt under förutsättning att vattenledningen ej på något sätt skadades».

Häraf framgår alldeles uppenbart, att bolaget egentligen icke åsyftar eller önskar så mycket att få äganderätt till jordremsan, utan att hvad bolaget vill är att få en säker och oomtvistlig rätt att hafva ledningen nedlagd och att komma åt att reparera den, om så behöfves, d. v. s. en servitutsrätt. Men förmodligen har bolaget trott, att man icke kunde få en sådan servitutsrätt gent emot en kronodomän. Jag kan icke se, att något hinder skulle finnas härför, naturligtvis under förutsättning att denna servitutsrätt beviljas icke för ett personligt rättssubjekt, utan för en fastighet, hvilken väl i detta fall skulle blifva själfva järnvägen eller järnvägsstationen.

Emellertid hafva alla i ärendet hörda myndigheter icke haft något att erinra mot framställningen. Men herr statsrådet och chefen för civildepartementet yttrade vid ärendets behandling: »Att,

på sätt bolaget föreslagit, därvid stadga förbehåll om nyttjanderätt för arrendatorerna synes emellertid icke lämpligt, då därigenom skulle uppstå rättsförhållanden, som lätt kunde komma att gifva anledning till tvister. Till bolaget synes därför böra öfverlåtas full ägande- och dispositionsrätt till marken, hvilket å andra sidan medför skyldighet för bolaget att gifva full ersättning för den mark kronohemmanen gå i mistning af äfvensom för all skada och förlust».

*Angående
upplåtelse af
mark till
Oxelösund—
Flen— Väst-
manlands
järnvägs-
aktiebolag.
(Forts.)*

Häri har herr statsrådet efter min uppfattning obestriddigen alldeles rätt, och jag anser därför, att den kungliga propositionen lämpligast borde bifallas. Men vill man gå bolagets önskan till mötes, hvarmed naturligtvis åsyftas, att det skall kunna åtkomma hvad det vill hafva för ett betydligt billigare pris, än om det skulle nödsakas att på detta sätt förvärfva äganderätt till en remsa, som går tvärtigenom en kronodomän, skulle man ju kunna föreslå i stället, att bolaget blott finge en dylik servitutsrätt.

Jag anser därför, att utskottets hemställan, hvaruti intagits de af bolaget föreslagna villkoren, icke bör bifallas, och tillåter mig yrka återremiss.

Herr Wijk: Utskottet har icke ansett sig kunna tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag af det skäl, att det må visserligen vara så, som den förre ärade talaren nämnde, att bifall därtill kanske vore det enklaste sättet, men det skulle i praktiken ställa sig så, att brukarne af kronodomänerna icke skulle hafva nyttjanderätt till den jord, som skulle afstås till bolaget. Man kan tänka sig, hvilken olägenhet det skulle vara för en brukare att hafva en 6 meters remsa dragen genom sina ägor, till hvilken han icke hade nyttjanderätt. En sådan anordning skulle komma att visa sig synnerligen olämplig.

Utskottet har däremot tillstyrkt järnvägsbolagets förslag och därmed velat tillförsäkra brukarne af domänerna nyttjanderätt för all framtid. Bolagets förslag har också tillstyrkts såväl af domänstyrelsen som af väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och Konungens befallningshafvande.

Nu kan jag å andra sidan icke annat än erkänna, att de af den föregående talaren framställda anmärkningarna hafva sitt fog. Jag har visserligen ett förslag, som jag tror skulle kunna framläggas och bättre lösa frågan. Men då det nog är vanskligt att hoppas på bifall till ett sådant förslag i båda kamrarna, innan det kan framläggas i tryck, skall jag be att få å utskottets vägnar förklara, att utskottet icke har någonting emot en återremiss.

Efter det öfverläggningen ansetts härmed slutad, yttrade herr talmannen, att beträffande föreliggande utlåtande annat yrkande ej framställts, än att utlåtandet skulle visas åter till utskottet.

Sedermåra gjordes propositioner, först på bifall till utskottets hemstállan samt vidare på återremiss, och förklarades den senare propositionen vara med ja besvarad.

Vid förnyad föredragning af statsutskottets den 11 och 14 innevarande månad bordlagda utlåtande n:o 14, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af kronans andel i det till roten n:o 80 Skytt vid Västerbottens regemente hörande soldattorpet, biföll kammaren hvad utskottet i detta utlåtande hemstállt.

*Angående
nedsättning af
afgiften för
inrikes post-
försändelses
rekommenda-
tion m. m.*

Föredrogs ånyo bevillningsutskottets den 11 och 14 i denna månad bordlagda betänkande n:o 1, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående nedsättning af afgiften för inrikes postförsändelses rekommendation m. m.

I proposition n:o 15 hade Kungl. Maj:t, på framställning af generalpoststyrelsen och under åberopande af propositionen bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver civilärenden för den 20 nästlidna januari, föreslagit Riksdagen att för sin del medgifva,

att den afgift, som för inrikes postförsändelses rekommendation bör i Sverige utöfver belöpande postbefordringsafgift erläggas, skall utgöra 15 öre;

att, med bibehållande i öfrigt af gällande stadganden rörande ersättning af postmedlen för förkommen eller skadad inrikes rekommenderad försändelse, ersättningsbeloppet må begränsas till 36 kronor;

att, med upphäfvande af nuvarande stadganden om ersättning af postmedlen för inrikes postförsändelse, som gått förlo-rad medan densamma befunnit sig under postverkets vård, för dylik ersättnings utbetalande skola tillämpas enahanda grunder, som om försändelsen icke varit belagd med postförsäott, samt

att nu föreslagna bestämmelser må träda i kraft den 1 juli 1905.

Utskottet hade i förevarande betänkande hemstállt

att, i anledning af Kungl. Maj:ts förevarande proposition, Riksdagen — med uttalande af den mening, att det tillkommer Riksdagen allena att bestämma öfver alla slag af postafgifter — måtte besluta,

att den afgift, som för inrikes postförsändelses rekommendation bör i Sverige utöfver belöpande postbefordringsafgift erläggas, skall utgöra 15 öre;

att, med bibehållande i öfrigt af gällande stadganden rörande ersättning af postmedlen för förkommen eller skadad inrikes rekommenderad försändelse, ersättningsbeloppet må begränsas till 36 kronor; att, med upphäfvande af nuvarande stadganden om ersättning af postmedlen för inrikes postförskotts-försändelse, som gått förlorad medan densamma befunnit sig under postverkets vård, för dylik ersättnings utbetalande må tillämpas enahanda grunder, som om försändelsen icke varit belagd med postförskott, samt att ofvanberörda bestämmelser må träda i kraft den 1 juli 1905.

Angående nedsättning af afgiften för inrikes post-försändelses rekommendation m. m.
(Forts.)

Vid betänkandet fanns afgifven reservation af herr *Almström*, hvilken dock däri ej angifvit sin mening.

Herr statsrådet *Westring*: Såsom herrarne af det föreliggande betänkandet finna, har bevillningsutskottet icke haft någon saklig anmärkning att framställa mot Kungl. Maj:ts förslag i förevarande ämne, men däremot beträffande frågans formella sida förebragt en ganska vidlyftig utredning, därvid häfdande Riksdagens rätt att ensam besluta rörande den nu ifrågavarande liksom öfriga post-afgifter. Med anledning häraf anhåller jag att få genast tillkännagifva, att det ingalunda varit min mening att bestrida denna Riksdagens rätt.

Jag är icke fullt säker på, hvad anledningen till utskottets uttalande varit. Men det förefaller mig, som om det skulle föranledts däraf, att det i den kungl. propositionen heter, att Kungl. Maj:t föreslår Riksdagen »för sin del medgifva, att» etc. Detta uttryck har nu emellertid ingalunda användts för att betona någon Kungl. Maj:ts rätt att bestämma öfver dessa afgifter. Det är helt enkelt samma uttryck, som åtminstone emellanåt användts i alldeles liknande framställningar vid föregående tillfällen. Jag hänvisar i sådant afseende till den af utskottet omförmälda propositionen till 1896 års Riksdag, då Kungl. Maj:t föreslog förändring af portosatserna för mindre paket. Då hemställde Kungl. Maj:t på alldeles samma sätt som nu, »att Riksdagen måtte för sin del medgifva, att» etc. Denna proposition bifölls af Riksdagen. Det är visserligen sant, att, på sätt utskottet jämväl anmärkt, utskottet äfven den gången gjorde ett uttalande angående Riksdagens rätt att bestämma paketafgifterna. Men det uttalandet föranleddes däraf, att Kungl. Maj:t för Riksdagen framlagt förslag endast beträffande de smärre paketen, under det att det framgick af propositionen, att det var Kungl. Maj:ts mening att fortfarande som förut bestämma portot för de större paketen. Det var däremot, som utskottet opponerade sig. Då utskottet nu gjorde ett sådant uttalande, att det var Riksdagens rätt att bestämma dessa afgifter, men ändock icke omformulerade Kungl. Maj:ts förslag, utan hemställde, att Riksdagen skulle bifalla Kungl. Maj:ts förslag, och Riksdagen biföll

Angående
nedsättning af
afgiften för
inrikes post-
försändelses-
rekommenda-
tion m. m.
(Forts.)

detta, ligger ju däri tydligt, att Riksdagen då icke ansåg, att detta uttryck kunde innefatta någon inskränkning i den Riksdagen tillkommande rätt öfver dessa afgifter. Det lär väl också vara uppenbart, att, med Riksdagens godkännande af sagda proposition, Riksdagens rätt öfver de då ifrågakomna afgifterna på intet sätt inskränktes. Någon sådan inskränkning i afseende å de nu ifrågavarande afgifterna skulle icke heller kommit till stånd, om Riksdagen godkände den nu förevarande propositionen i den form den fått.

Emellertid har utskottet icke inskränkt sig till att tala om nu ifrågavarande afgifter, utan gjort ett generellt uttalande, att det tillkommer Riksdagen allena att bestämma öfver alla slag af postafgifter. Med anledning däraf skall jag tillåta mig fästa kammarens uppmärksamhet därpå, att det finnes en del till postkassan ingående afgifter, som icke någonsin blifvit af Riksdagen bestämda, utan hittills af Kungl. Maj:t ensam fastställt. I det afseendet förefinnes en viktig skillnad mellan försändelser inrikes och försändelser till utlandet. I fråga om de inländska försändelserna är det i främsta rummet afgifter för vissa särskilda på senare tider uppkomna arter af postverkets rörelse, såsom t. ex. befordran af penningar medelst postanvisning, hvilka sålunda fastställt af Kungl. Maj:t. Anledningen synes hafva varit den, att man ansett, att postverkets befattning härutinnan legat på sidan af postverkets egentliga verksamhet, hvarför afgifterna icke heller betraktats som postafgifter i egentlig mening. Detsamma har varit fallet med en del småafgifter, såsom för expressbefordran och dylikt. Detta har praktiserats en lång tid med Riksdagens tysta medgifvande. Om nu Riksdagen förklarar sig vilja bestämma jämväl öfver dessa afgifter, kan det emellertid icke göras någon invändning däremot. Jag måste nämligen gifva utskottet rätt, då utskottet säger, att det synes svårt, för att icke säga ogörligt, att uppdraga en gränsskillnad för beslutandet af dessa postafgifter. Med anledning däraf att utskottet såsom ett kriterium på att en afgift är att hänföra till de Riksdagens beslutanderätt underliggande postafgifterna betecknat den omständigheten, att de betalas genom åsättande af frimärken, antager jag dock, att utskottet icke afsett att dit hänföra sådana afgifter som hyrorna för fack i de s. k. amerikanska boxarna, som uppställt i centralpostkontoret i Stockholm, afgifter för personbefordran med postångfartyget Öland och andra sådana afgifter. De betalas ej med frimärken.

Hvad angår den utländska trafiken däremot hafva afgifterna för alla slags försändelser alltid bestämts af Kungl. Maj:t allena. I fråga om dessa försändelser förklarade redan vid 1817—1818 års riksdag ständerna, att de öfverlämnade regleringen af posttaxan för utrikes brevväxlingen till Kungl. Maj:ts nådiga omsorg, för att, efter förefallande förändringar i de af andra regeringar vidtagna

och med postverket gemenskap ägande anstalter, höja eller nedsätta ifrågavarande afgifter, samt såmedelst bevara svenska postverkets bestånd och hålla det oberoende af utländsk inflytelse; och detta beslut upprepades vid 1823 års riksdag. Såvidt jag har kunnat finna, har sedermera Riksdagen icke fattat något beslut i detta ämne, utan dessa afgifter hafva på grund af detta uppdrag alljämt bestämts af Kungl. Maj:t. Då Riksdagen lämnade Kungl. Maj:t denna befogenhet, skedde det, såsom herrarne finna af det upplästa, af det praktiska skäl, att taxan borde kunna höjas eller nedsättas med hänsyn till de af främmande makter vidtagna bestämmelser i förevarande hänseende. Detta skäl föreligger alljämt. Det är nogsamnt bekant, huruledes det råder en synnerligen liflig internationell samfärdsel på detta område, och det är helt visst icke minst detta förhållande, som i hög grad medverkat till den storartade utveckling, som såväl vårt eget lands som andra länders postväsen under de senare årtiondena undergått.

Taxorna för den utländska postförbindelsen äro därför grundade på en mängd aftal med främmande makter. Sådana aftal finnas dels generella med antingen bestämda taxor eller limitativa, dels speciella. Och det meddelas oupphörligt nya bestämmelser i detta hänseende. Det behöfves t. ex. endast, att det öppnas en postroute till en främmande ort, så tarfvas det en ny bestämmelse, rörande postafgifter för försändelser till den orten. I fråga om assurancesafgift är det stadgat i världspostföreningens öfverenskomelse, att hvarje land, genom hvilket en assurerad försändelse passerar, skall hafva ett visst belopp af assurancesafgiften, som tillika är satt till ett visst maximum. Men det kan hända så, som det hände förra året, då möjlighet skulle öppnas att försända assurerade bref mellan Sverige och Japan, att, om hvarje land, genom hvilket en sådan försändelse skulle passera, skulle hafva sin andel, utgångslandet icke skulle få någonting. Detta har man förutsatt i världspostkonventionen och därför stadgat, att för sådant fall det land, hvarifrån försändelsen afgår, äger höja taxan, så att det också får sin andel. En sådan bestämmelse meddelades nu med afseende å försändelser till Japan: assurancesafgiften höjdes, så att äfven Sverige fick sin andel. Om nu den stora mångfald af sådana bestämmelser, som erfordras, skulle för hvarje fall dragas under Riksdagens pröfning, skulle detta otvifvelaktigt leda därhän, att poststyrelsens verksamhet i syfte att underlätta postförbindelserna förlamades och det för allmänheten uppkomme allvarsamma olägenheter.

Det kan ju äfven vara af intresse att erfara, att i våra bägge grannländer Norge och Danmark också åt regeringsmakten öfverlåtits att reglera afgifterna för de utländska postförsändelserna.

Nu är jag icke fullt säker på, huruvida det är utskottets mening, att jämväl den utländska posttaxan hädanefter skall vara

*Angående
nedsättning af
afgiften för
inrikes post-
försändelses
rekommenda-
tion m. m.
(Forts.)*

*Angående
nedsättning af
avgiften för
inrikes post-
försändelses-
rekommenda-
tion m. m.
(Forts.)*

undandragen Kungl. Maj:ts beslutanderätt. Utskottets uttalande innebär nämligen icke något annat, än att Riksdagen äger rätt att bestämma jämnväl öfver dessa porton. Att Riksdagen nu äger en sådan rätt, det kan icke bestridas, men lika obestriddigt lär det också vara, att Riksdagen kan till Kungl. Maj:t öfverlämna att tillsvidare meddela bestämmelser i förevarande afseende. Ett sådant delegerande af Riksdagens befogenhet har otvifvelaktigt skett genom Rikets ständers beslut åren 1818 och 1823. Då dessa beslut icke blifvit till viss tid inskränkta, är det klart, att de gälla tillsvidare, till dess de af Riksdagen återkallas. Det kan naturligtvis Riksdagen göra när som helst. Är det nu utskottets mening att föreslå ett återkallande af bemyndigandet? Jag kan icke tro det, ty, som jag påvisat, har detta bemyndigande tillkommit af praktiska skäl; men utskottet har icke förebragt någon som hälst utredning, luru ur praktisk synpunkt ett sådant återkallande skulle verka. Att det skulle vara fråga om ett återkallande af detta bemyndigande, antydes heller icke i uttalandet, som endast innehåller den allmänna satsen om Riksdagens rätt att bestämma postavgifterna, ett uttalande, som emellertid mycket väl låter förena sig med, att Riksdagen tillsvidare öfverlåtitt denna rätt beträffande vissa slags postavgifter till Kungl. Maj:t.

Under antagande således, att det af utskottet föreslagna uttalande icke afser att återkalla det Kungl. Maj:t gifna bemyndigandet att bestämma postavgifterna för trafiken till utlandet, har jag intet att erinra mot samma uttalande.

Herr Almström: Jag antager, att bevillningsutskottets ordförande kommer att besvara den fråga, herr civilministern ställt till utskottet rörande de principiella uttalandena i betänkandet. Mig tillkommer att söka försvara den reservation jag afgifvit mot den punkt i utskottets betänkande, uti hvilken Kungl. Maj:ts förslag om nedsättning i rekommendationsavgiften med fem öre blifvit af utskottet tillstyrkt.

Jag får erinra att, förutom den nedsättning i rekommendationsportot, som Kungl. Maj:t föreslagit och som enligt postverkets beräkningar skulle medföra en minskning i postverkets inkomster af omkring 167,000 kronor, har Kungl. Maj:t äfven föreslagit en nedsättning i portot för paketer, hvilken nedsättning enligt gjorda beräkningar skulle tillskynda postverket en förlust af 199,000 kronor, således en minskning i statsinkomster af tillsammans nära trehundra sextiosju tusen kronor. Här förutom förekommer därjämte på kammarens bord i dag en motion, uti hvilken föreslås en höjning i viktsatsen för inrikes bref från 15 till 20 gram. En sådan höjning skulle enligt poststyrelsens beräkning tillskynda postverket en minskning i inkomster af minst 150,000 kronor — poststyrelsen antager till och med att denna siffra är väl låg. Slutli-

gen föreligger inom utskottet ett af enskild motionär väckt förslag att portot för vissa trycksaker skulle nedsättas. Denna fråga har utskottet ännu icke behandlat, utan har begärt utredning från poststyrelsen i ändamål att få någon föreställning om den minskning i inkomster, en dylik nedsättning skulle föra med sig. Nu är visserligen den motion, hvaruti föreslås förhöjning uti viktsatsen för bref, af utskottet afstyrkt, men häremot stå icke mindre än nio reservanter, åtta från Andra Kammaren och en från denna kammare, hvilka uttalat sig för förslaget, och det är alltså mycket ovisst hvad utgång frågan kan komma att få. Om denna motion nu går igenom i Riksdagen — den afslogs förra gången med mycket ringa majoritet — skulle det medföra en minskning af öfver 500,000 kronor, och om den fjärde motionen, eller den, som afser portot för trycksaker, bifalles, skulle säkerligen postverket gå i mistning om en inkomst af 600,000 kronor.

Nu säges det, att genom dessa nedsättningar kommer trafiken att ökas och förlusten snart nog att tagas igen. Ja, det tror jag nog blir fallet i afseende å paketsförsändelser, och denna nedsättning anser jag för min del vara nyttig och till fördel för allmänheten, men jag betviflar, att det som förloras på rekommendationsportot skall kunna snart återvinnas. Något egentligt skäl för en dylik nedsättning har ej heller blifvit förebragt. Visserligen framhölls inom utskottet, att det skulle blifva till en lindring för dem, hvilka i ekonomiskt afseende vore mindre väl situerade. Men jag vädjar till kammaren, huruvida det är *den* klassen, som hufvudsakligen begagnar sig af dessa slag utaf postförsändelser, snarare är det väl näringsidkarnas klass, som får draga den kostnaden.

För öfrigt håller jag före, att staten i afseende å den rörelse den bedrifver med postbefordring har både rättighet och skyldighet att taga så stora inkomster, som rimliga afgifter tillstädja. Det är på denna grund jag reserverat mig mot den angifna punkten i betänkandet. Jag står här alldeles ensam därom och mitt tal blifver väl som en ropandes röst i öknen, men jag har dock ansett det vara såväl min rätt som min plikt att härutinnan uttala min mening.

Jag yrkar alltså afslag på denna punkt i betänkandet.

Herr Cavalli: Bevillningsutskottets föredragna betänkande har blifvit berördt från såväl dess formella som dess reella sida. Jag anhåller att först få taga upp den sist nämnda och får då gent emot den ärade reservanten i utskottet erinra om, att denna framställning från Kungl. Maj:t grundar sig på en riksdagsskrifvelse. Riksdagen har nämligen år 1899 begärt, att en utredning måtte ske angående rekommendationsafgiftens nedsättande, och Riksdagen förväntade sig, så snart ske kunde, förslag i ämnet. Nu vet kammaren, att jag icke är någon vän af riksdagsskrifvelser af detta slag,

Angående
nedsättning af
afgiften för
inrikes post-
försändelses
rekommenda-
tion m. m.
(Forts.)

*Angående
nedsättning af
afgiften för
inrikes post-
försändelses-
rekommenda-
tion m. m.
(Forts.)*

dem jag så godt jag kan alltid söker motsätta mig, men så länge de föreligga, måste jag böja mig för Riksdagens i dem uttalade mening. Här finnes ett uttalande af Riksdagen och därtill i ett ämne, där Riksdagen ensam äger att besluta. Regeringen har alltså, så vidt jag kan finna, icke kunnat göra någonting annat än framlägga ett förslag, därvid ju regeringen gått helt varsamt till väga, då den föreslagna nedsättningen afser en sänkning i afgiften af endast fem öre — medförande en minskning i inkomster, som, efter hvad utredningen visar, postverket kan tåla. Jag anhåller att därtill få föga äfven ett annat skäl, nämligen det att, såsom kammarens ledamöter hafva sig väl bekant, rekommendationsafgiften är lägre i våra grannländer, och det är hvarken nyttigt eller lämpligt att i småsaker, som det här gäller, och där man utan olägenhet kan göra en ändring, här bibehålla högre postafgifter än som förekomma i grannländerna, hvilket måste framkalla reflexioner, som om möjligt böra förebyggas.

Det är på dessa skäl jag för min del biträdt den kungl. propositionen i afseende å dess reella del.

Kommer jag så till den formella sidan af saken, kan jag icke annat än skänka mitt erkännande åt herr civilministerns — som jag förutsätter — å regeringens vägnar afgifna förklaring, att regeringen hädanefter icke gör anspråk på att jämte Riksdagen besluta om postbevillningen, och jag får gifva civilministern rätt uti, att anledningen, hvarför detta utskottsbetänkande innehåller den bestämda förklaringen, att det tillkommer Riksdagen allena att bestämma öfver alla slag af postafgifter, just var, att propositionen från Kungl. Maj:t innehöll, att Riksdagen ville för »sin del» medgifva o. s. v. Den af civilministern berörda frågan om rätt för Kungl. Maj:t att bestämma öfver de utländska postafgifterna har helt naturligt icke blifvit i detta uttalande berörd, då bevillningsutskottet saknat anledning att därom yttra sig. Enligt mitt förmenande saknas anledning till den tydning, att utskottet med detta uttalande, som, enligt hvad jag hoppas, skall tillvinna sig Riksdagens godkännande, velat göra någon förändring uti de af civilministern åberopade kungl. bref af den 11 april 1818 och den 12 december 1823, om hvilkas tillvaro och ordalydelse utskottet hade full kannedom.

På grund af hvad jag nu anfört anhåller jag att få yrka bifall till utskottets betänkande.

Herr Sjöcrona: Det är icke min mening att framställa något yrkande om afslag. Jag ansluter mig till hvad herr civilministern anfört, men skulle dock ansett önskligt, om Riksdagen på något tydligare sätt kunnat uttrycka det, som herr statsrådet här velat försvara, så att man icke i en framtid skall uti riksdagsprotokollerna behöfva söka ledning för sitt handlingsätt. Anledningen

hvarför jag begärde ordet var den, att jag här ville fästa uppmärksamheten på en principfråga. Det är nämligen så, att man, åtminstone enligt min uppfattning, vid behandlingen af denna framställning om nedsättning i rekommendationsavgiften, utgått från en icke alldeles riktig synpunkt, i följd hvaraf man ock kommit till ett ganska egendomligt resultat. Om man nämligen rekommenderar en postförsändelse, betingar man sig därigenom alldeles icke någon särskild förmån i afseende å det beforderingsarbetet, som åligger postverket. Det kan ju möjligen anses som ett slags förmån för afsändaren att postverket ej lämnar ut försändelsen annat än mot kvitto. Men detta kvitto fordrar postverket ingalunda i afsändarens intresse utan, som enhvar lätt förstår, till verkets egen säkerhet. Rekommendationen är enligt min uppfattning, trots det utländska ordets skyddande förklädnad, ej någonting annat än ett försäkringsaftal, likartadt med en assurans, och rekommendationsavgiften är, äfven om den på grund af stadgandet i 60 § regeringsformen skall uti budgetsafseende behandlas såsom en bevilling, endast en försäkringsavgift, som afsändaren erlägger för att därigenom bereda sig förmånen att erhålla femtio kronor i ersättning, om ej brevet kommer fram, och som postverket emottager för att kunna bära den risk, postverket med hänsyn till denna eventualitet ikläder sig. Detta är, som sagt, endast ett försäkringsaftal, och försäkringsavgiften är alldeles icke afsedd att bereda postverket någon slags ersättning i följd af det arbete, postverket utför i det allmännas tjänst. Skulle detta arbete ur affärssynpunkt betraktadt ej slå bra ut eller motsvara de fordringar man därpå kan ställa, må då beforderingsavgiften höjas, men icke rekommendationsavgiften.

Den utredning, man enligt mitt förmenande här behöfde åstadkomma, borde afse, huru postverkets rekommendationsaffär slagit ut och huru den af Kungl. Maj:t föreslagna nedsättningen skulle verka på denna affärs ekonomiska resultat, och jag är viss om, att då skulle därvid visa sig, att denna affär burit sig och komme att bära sig utmärkt bra, så att man t. o. m. skulle kunna ifrågasätta en ännu större nedsättning.

Nu har man emellertid i följd af den felaktiga utgångspunkten endast fäst sig vid, huru förändringen skulle slå ut för postverkets rörelse i dess helhet. Man har sagt, att nu tillåter postverkets ställning denna nedsättning till 15 öre, men i sammanhang därmed föreslår man, att ersättningsbeloppet skall begränsas till 36 kronor. Följden häraf blir dock, så vidt jag kan finna, att, i stället för att rekommendationsavgiften blifvit nedsatt, man faktiskt höjt densamma. Ty avgiften för den förmån, afsändaren betingar sig, har man nedsatt med 25 procent, men fördelen, han skulle åtnjuta genom erläggandet af denna avgift, har man reducerat med 28 procent, och då kan jag icke se annat än att avgiften i själfva

*Angående
nedsättning af
avgiften för
inrikes post-
försändelses
rekommenda-
tion m. m.
(Forts.)*

Angående
nedsättning af
avgiften för
inrikes post-
försändelses-
rekommenda-
tion m. m.

(Forts.)

verket blifvit höjd. Emellertid och då jag är mycket mån om statskassan, och den föreslagna ändringen ju möjligen kan leda till att man mera allmänt vänjer sig af vid oskicket att sända smärre penningebelopp uti orekommenderade bref, vill jag icke här framställa något yrkande om afslag.

Herr Törneblad: Hvad sakens reella innebörd angår, avsluter jag mig till bevillningsutskottets åsikt. Jag tror nämligen, att det är af vikt, att rekommendationsavgiften något sänkes, på det att allmänheten må i större utsträckning än hittills begagna sig af rekommendering af bref. Det är ej utan att i åtskilliga fall olägenheter hafva sports däraf, att rekommendation ej blifvit använd, och särskildt vill jag i detta fall påminna om det ytterst vanliga förhållandet att postremissväxlar komma bort till besvär och kostnad för afsändaren. Vidare tror jag, att det är af stor betydelse, att man genom rekommendering af bref försäkrar sig dels om att brefvet med visshet kommer fram och dels därom att man har ett intyg om att i rätt tid hafva afsändt, såsom i fråga om den ena eller andra handlingen, hvilken visserligen stundom icke är af så stort materiellt värde, men om hvilkens afsändande det kan vara viktigt att äga bevis. Jag skiljer mig således i det afseendet från den siste talaren, att jag ej betraktar rekommendationsavgiften endast såsom en försäkringsavgift utan såsom ett förhöjdt postporto, hvarigenom man förskaffar sig dels större trygghet att brefvet kommer fram, dels ock ett intyg om att det är afsändt.

Då jag således icke delar den åsikten, att rekommendationsavgiften blott är en försäkringsavgift, faller det också af sig själf, att jag sluter mig till den uppfattningen, som bevillningsutskottet uttalat, att avgiften hör under Riksdagens bestämmanderätt, och jag vill i det afseendet erinra därom, att uti samma skrifvelse, som af statsrådet och chefen för civildepartementet åberopats, nämligen 1823 års skrifvelse om öfverlåtelse till Kungl. Maj:t af rättigheten att reglera det utrikes brefportot — hvartill jag strax återkommer — finnes i slutet intaget ett märkligt aktstycke. Det heter nämligen där, att Riksens ständer i öfrigt *anhålla* att den avgift, hvilken utom postportot erlägges vid aflämnande och uttagande af rekommenderade bref, icke hädanefter må utan Riksdagens hörande förhöjas. Nu står där visserligen *förhöjas*, men då man gör sig reda för postportots behandling i bevillningsafseende, så ser man, att förhöjning och nedsättning följas nästan opphörligt åt, hvarom i det följande skall lämnas ytterligare upplysning. Det är nu högst egendomligt, att just i den skrifvelse, däri Riksdagen öfverlåter till Kungl. Maj:t bestämmandet af det utrikes brefportot och således alldeles gifvet tillerkänner sig en viss, om också kanske ej absolut rätt i det ifrågavarande afseendet, att, säger jag, Riksdagen i sani-

ma skrifvelse i underdånighet »anhåller», att afgifterna ej måtte förhöjas. Rekommendationsafgiften har alltså redan på 1820-talet varit föremål för Riksens Ständers behandling.

Hvad det utrikes brefportot beträffar, så finnes i samma skrifvelse intagen icke blott nämnda öfverlåtelse till Kungl. Maj:t utan också skälet därtill. Och skälet, som kommer på slutet, det är att 'på det att postinrättningen må oberoende af främmande inflytelse erhålla dess påräknade inkomst'. Det har således tydligt varit afsikten, att Kungl. Maj:t icke skulle låta af främmande inflytelse binda sig att obehörigen minska postinkomsterna, och detta vinner ytterligare stöd af den behandling, som samma fråga erhöll vid 1827—1828 års riksdag. Det väcktes nämligen då motion om att det utrikes postportot, som vore för högt, skulle nedsättas. Motionen väcktes af en ledamot af bevillningsutskottet, men återtog af honom på den grund, att han funnit, att de ifrågavarande inkomsterna då gått ned så pass mycket, att de ej tålde vid en nedsättning. Bevillningsutskottet anmälde detta och hemställde, att motionen ej måtte föranleda någon åtgärd. Man ser således, att det här egentligen varit själfva afgiftens storlek och betydelse, som bestämt Riksdagen.

För öfrigt har det angående postförsändelsernas behandling i konstitutionellt afseende förekommit åtskilliga olika uttalanden. Bland annat ägde vid 1870 års riksdag en diskussion rum i Andra Kammaren, där en mycket framstående talare, sedermera civilminister, påstod, att frankeringstvång, hvarom då var fråga, var en rent administrativ angelägenhet. Vidare hafva vi uttalanden i än den ena, än den andra riktningen. Bevillningsutskottet yttrade sig vid 1896 års riksdag om vissa paket, men fullt klart uttalande finns icke heller där, och jag tror därför att det är ganska riktigt, att Riksdagens bestämmanderätt öfver postafgifterna häfdas. Men däremot vill jag själfallet icke säga, att Riksdagen bör taga i sin hand att ytterst bestämma det utrikes brefportot, emedan det skulle möta stora praktiska svårigheter och i hög grad binda Kungl. Maj:t. Om Riksdagen således skulle göra anspråk på att utöfva sin rätt häri, så borde Riksdagen naturligtvis i samma stund också behandla denna bevillningsfråga såsom åtskilliga andra dylika, nämligen på det sätt, att rätten tills vidare eller ock för ett år i sänder öfverlättes till Kungl. Maj:t. Då nu bevillningsutskottets ordförande förklarar, att det ej ligger ett så bestämdt påstående uti utskottets uttalande, som möjligen någon skulle kunna tro, så har jag ingen invändning mot utskottets betänkande, utan anhåller att få yrka bifall till detsamma.

Herr Fahlbeck: I reellt afseende har jag intet att invända eller ens att anföra beträffande det nu föreliggande betänkandet. Det är sakens formella sida, som uppkallat mig att yttra några

Angående
nedsättning af
afgiften för
inrikes post-
försändelses-
rekommenda-
tion m. m.
(Forts.)

ord. Det är ett i så hög grad viktigt konstitutionellt område, som här beröres, nämligen området för Konungens och Riksdagens ömsesidiga maktställning, att, när helst fråga därom kommer före, densamma städse synes mig böra ägnas särskild uppmärksamhet. Så äfven i förevarande fall.

Hvad posten angår, måste man på grund af de svenska historiska förhållandena strängt skilja mellan *postmedlen* och *postverket*. Går man tillbaka till tiden före 1809, så voro båda två underkastade Kungl. Maj:ts beslutanderätt. År 1809 bestämdes, att postmedlen skulle vara af bevillnings natur, men om postverket yttrades ingenting. Att postmedlen kommo att betraktas såsom en bevillning sammanhänger med de då rådande skatteförhållandena och nödvändigheten för Riksdagen att, när den uppgjorde staten, kunna påräkna så mycket inkomster som möjligt. I och för sig är det orimligt, att afgifterna för postverkets begagnande skulle få karaktären af en skatt. Orsaken härtill låg emellertid utom i det nämnda i dåtidens uppfattning af postverket såsom ett regale och, man kan säga, såsom en lyxinrättning för ett ringa fåtal, hvilken man trodde sig kunna använda såsom skattekölla. Denna synpunkt har naturligtvis efter hand måst vika, ehuru icke formellt enligt lagen, vår regeringsform. Sålunda bestämdes år 1854, att postverkets inkomster skulle väsentligen användas till postverkets eget fullkomnande, i följd hvaraf i riksstaten skulle redovisas endast nettoafkastningen. Härmed har naturligtvis Riksdagen i öfverensstämmelse med moderna skatteprinciper erkänt, att postmedlen till sin natur icke äro skatter, utan att postverket är en institution, som i likhet med andra dylika statsinstitutioner skall skötas så att det bär sig och möjligen ger öfverskott, men samtidigt till allmänhetens bästa. Emellertid — formellt kvarstår bestämmelsen, att postmedlen skola vara en bevillning, och däri kan ingen ändring göras. Riksdagens rätt i afseende å bevillningar är alldeles obestriddig och således äfven i afseende å *samtliga* postmedel.

Vid sidan af detta ha vi emellertid att beakta *postverket*. Postverket har aldrig stått under Riksdagen, och tydligt är, att postverkets förvaltning, så snart det icke är fråga om bestämmande af afgifter och liknande, lika uteslutande hör under Konungens ekonomiska lagstiftning som postmedlen höra under Riksdagen. Likaså är obestriddigt, att bestämmanderätten i vissa fall öfver afgifter för postverkets begagnande hör enligt sakens natur samman med dess förvaltning.

Detta gör, att här är ett område, där Riksdagens och Konungens befogenheter gå in i hvarandra; och det är stundom svårt att säga, hvar gränsen rätteligen går. Nu har emellertid en praxis utbildat sig i detta afseende, hvilken innebär en tolkning af den bestående statsrätten, och i detta fall som så ofta eljest gör man klokt i att låta denna praxis fortfarande kvarstå som gällande rätt

sålunda, att postmedlen obestriddigen falla under Riksdagens allena beslutanderätt, men att Riksdagen tyst medgifver Kungl. Maj:t att, t. ex. såsom i fråga om utrikes posten, bestämma afgifterna och på samma sätt beträffande vissa andra afgifter för postverkets be- gagnande, som hittills af Kungl. Maj:t ensam fastställts. På detta sätt kan man förena, synes det mig, dessa i sig själfva stundom svårförenliga ting. Riksdagen behåller sin rätt oförkränkt öfver postmedlen, men gör den ej gällande på de områden, hvarest Konungens makt öfver postverket, hans administrativa förfogande- rätt och dess skötsel skulle besväras af ett detaljeradt ingripande från Riksdagens sida.

Om så är, som utskottets ärade ordförande nämnt, att utskottet med sitt principuttalande afsett postmedlen allenast och däremot ej hvad som i andra och tredje punkterna föreslås, så har jag ingenting att invända mot det förslag, som här föreligger till kam- marens godkännande. Herr grefve och talman, jag yrkar sålunda bifall till detsamma.

Efter härmed slutad öfverläggning yttrade herr talmannen, att i afseende på föreliggande betänkande yrkats, dels att utskottets hemställan skulle bifallas, dels ock, af herr *Almström*, att kammaren skulle afslå 1 punkten af utskottets hemställan å sid. 14 i det tryckta betänkandet och bifalla utskottets hemställan i öfrigt.

Sedermera gjordes propositioner i enlighet med dessa yrkanden, och förklarades propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med öfvervägande ja besvarad.

Vid förnyad föredragning af bevillningsutskottets den 11 och 14 innevarande februari bordlagda betänkande n:o 2, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående nedsättning af afgiften för inrikes postpaket m. m., biföll kammaren hvad utskottet i detta betänkande hemställt.

Föredrogs å nyo bevillningsutskottets den 11 och 14 i denna månad bordlagda betänkande n:o 3, i anledning af väckt motion om ändring i gällande bestämmelser angående viktsatsen för in- rikes bref.

Enligt gällande allmänna poststadga af den 9 september 1899, § 18, utgör postbefordringsavgiften

Angående nedsättning af afgiften för inrikes post- försändelses rekommenda- tion m. m.
(Forts.)

Ifrågasatt ändring i gäl- lande bestäm- melser angä- ende viktsat- sen för inrikes bref.

*Ifrågasatt
ändring i gäl-
lande bestä-
melser angä-
ende viktsat-
sen för inrikes
bref.
(Forts.*

a) för lokalbref,		
om brefvets vikt icke öfverstiger 15 gram	5 öre	
om vikten öfverstiger 15 men icke 125 gram	10 »	
om vikten uppgår till mer än 125 men icke öfver 250 gram	15 »	
b) för annat inrikes bref,		
om brefvets vikt icke öfverstiger 15 gram	10 »	
om vikten öfverstiger 15 men icke 125 gram	20 »	
om vikten uppgår till mer än 125 men icke öfver 250 gram	30 »	

I en inom Andra Kammaren väckt motion, n:o 6, hade herr *C. J. Hammarström* föreslagit, att viktsatsen för inrikes bref — lokalbref och annat inrikes bref — som befordras för enkelt porto, måtte höjas från 15 till 20 gram.

Utskottet hade hemställt, att förevarande motion om ändring i gällande bestämmelser angående viktsatsen för inrikes bref icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Vid betänkandet hade reservationer afgifvits af herr *Wester*, utan angifven åsikt, samt af herrar *J. Bromée*, *Almqvist*, *Beckman*, friherre *Bonde*, *Brodin*, *Lindblad*, *Höjer* och *C. J. Hammarström*, hvilka på anförda grunder ansett, att utskottet bort hemställa, »att Riksdagen, med bifall till herr *C. J. Hammarströms* förevarande motion, ville besluta, att viktsatsen för inrikes bref, som befordras för enkelt porto, skall höjas från 15 till 20 gram».

Herr *Wester*: Jag har varit tveksam, huruvida jag skulle upptaga diskussionen i denna fråga, då kammaren ju vid flere föregående tillfällen afslagit denna hemställan och många af kammarens ledamöter anse, att det är en så obetydlig sak, en sådan bagatell, att den knappast förtjänar att diskuteras; så är dock ingalunda förhållandet. Man måste dock erkänna, att om denna motion bifalles, skulle det i många fall bereda lättnad för den korresponderande allmänheten och vara af icke ringa praktisk betydelse.

Den viktgräns, som nu är gällande, nämligen 15 gram för enkla bref, är alldeles för låg och är därför opraktisk samt åstadkommer många olägenheter. Detta har visat sig i våra grannländer, där man också förändrat viktgräns och höjt den från 15 till 20 gram; helt naturligt därför, att man har ausett 15 gram vara för litet. Om man t. ex. tager ett af de postpappersark, som vi hafva på våra skrifbord, så väger detta 15 gram i ett vanligt bref. Ofta nog förses brefvet, för att vara fullständigt, med en bilaga, en fullmakt, ett betyg, en växel, en räkning eller dylikt, och brefvägen visar i allmänhet omkring 15 gram. Man stannar i ovisshet om

huruvida det skall beläggas med enkelt eller dubbelt porto. Den ene åsätter dubbelt porto för att vara säker; en annan anser, att ett sådant bref bör gå för enkelt porto. Detta kanske lyckas en och annan gång, men en annan gång får mottagaren plikta för att afsändaren misstagit sig.

Före år 1880 var viktsatsen bestämd till 4 ort, det vill säga till 17 gram. Denna viktsats var i allmänhet ganska tillfredsställande och skulle fortfarande kunna vara tillräcklig, men då nu andra länder hafva öfvergått till 20 gram, så måste naturligen också vi göra detsamma. Att emellertid de nuvarande förhållandena bereda stor olägenhet för den allmänna korrespondensen och att den föreslagna förändringen icke skulle föranleda några olägenheter för postverket, därför ber jag att få åberopa en auktoritet, nämligen generalpostdirektören. Han yttrade i Andra Kammaren förlidet år följande ord, som jag skall be att få uppläsa: »Jag medgifver som sagdt, att den nuvarande viktsatsen medför åtskilliga olägenheter för den korresponderande allmänheten och att det ur denna synpunkt kunde vara godt att få en förändring till stånd». Vidare fortsätter han: »och jag medgifver också i likhet med utskottet, att den förlust, som denna reform skulle medföra för det svenska postverket — icke vore någon så afsevärd summa, att det, med den finansiella ställning, svenska postverket för närvarande äger, skulle kunna medföra några egentliga olägenheter». Således medgifver generalpostdirektören, att det nuvarande förhållandet innebär en stor olägenhet för den korresponderande allmänheten och att ändring häri icke skulle medföra några olägenheter för postverket. Detta sadet i fjol, då postverkets nettobehållning utgjorde något öfver 800,000 kronor; huru mycket större skäl till ett dylikt uttalande förefinnes ej nu, då nettot går upp till nära 2,000,000 kronor, således — från denna synpunkt finnes det ej någon tvekan, att icke denna ändring kan ske. Men så säger man: om vi nu göra denna ändring, så lider postverket en förlust af 150,000 kronor. Nej, det är alldeles orätt. Icke kan postverket lida förlust på den korresponderande allmänheten, då det på denna allmänhet gör en årlig vinst af nära 2,000,000 kronor, sedan alla kostnader äro betalda och 100,000-tals kronor äro anslagna till nya posthusbyggnader. Nej, man skall i stället säga så, att om vi bibehålla denna gräns af 15 gram, så kunna vi uttaga från den korresponderande allmänheten 150,000 kronor mer om året. Jag hemställer, om det kan vara lämpligt och rättvist att så göra.

Vid instundande postkonferens förekommer frågan om höjande af den internationella viktsatsen från 15 till 20 gram. Jag undrar, huru ett ombud från Sverige skall komma att ställa sig vid detta tillfälle. Vissa stater, såsom Tyskland, Österrike-Ungern, Schweiz och Danmark, hafva väckt förslag att höja viktsatsen till 20 gram, men vårt svenska ombud måste väl då säga: »nej, det kan jag ej

*Ifrågasatt
ändring i gäl-
lande bestäm-
melser angä-
ende viktsat-
sen för inrikes
bref.
(Forts.)*

*Ifrågasatt
ändring i gäl-
lande bestä-
melse angå-
ende viktsat-
sen för inrikes
bref.
(Forts.)*

vara med om! Riksdagens Första Kammare vill det ej och Riksdagen har förklarat, att någon ändring i detta afseende får ej ske, utan att Riksdagen beslutar sådan».

Af dessa skäl synes det mig, att det skulle vara en stor fördel, om Riksdagen i dag ville antaga motionen.

Man kan också säga, att om vi använda det utländska tunna papperet, så kunna vi mycket väl hålla brefven inom denna viktgräns, och då behöfs naturligen ingen förändring. Ja, jag hemställer, om det parti, som ställt främst på sitt program: skydd åt det svenska arbetet och de svenska näringarna, skulle finna det lämpligt att säga, att om ni begagna det svenska postpapperet, så riskera ni att få betala dubbelt porto för hvarje bref, men om det lätta utländska papperet användes, så gå edra bref fortfarande för enkelt porto.

Af alla dessa skäl synes det mig, som ett antagande af reservanternas förslag skulle leda till stor lättnad för korrespondenter och vara af praktisk betydelse samt befrämja rättvisa och billighet. Därför, herr grefve och talman, yrkar jag bifall till reservationen.

Herr Enhörning: Vid förlidet års riksdag väcktes i denna fråga en motion, hvilken afsåg att viktsatsen för inrikes bref, som befordrades för enkelt porto, måtte höjas från 15 till 20 gram. Denna motion tillstyrktes af utskottet och bifölls af Andra Kammaren, men afslogs af denna kammare, och vid den gemensamma voteringen afslogs utskottets hemställan af bägge kamrarna.

Äfven jag bidrog med min röst till detta resultatets ernående, och jag gjorde det af det skäl, att jag då icke ville vara med om att minska postverkets inkomster.

Detta skäl föreligger emellertid icke nu, ty postverkets inkomster hafva visat ett sådant glädjande uppsving, att öfverskottet för år 1903 med icke mindre än öfver 1,000,000 kronor öfverstigit det för år 1902. Under sådana förhållanden anser jag, att Riksdagen nu gärna kan tillmötesgå krafvet på viktsatsens höjande från 15 till 20 gram för bref, som draga enkelt porto.

Orsaken till detta postverkets uppsving ligger utan tvifvel hufvudsakligen uti en ökad folkbildning, men ock uti en större utveckling af affärlifvet, och det är ju glädjande företeelser.

Som såväl folkbildningen som handel och näringar säkerligen allt framgent skola gå framåt, är det att vänta, att antalet postbefordrade bref skall följa denna gradmätare, äfven om portosatsen i någon mån skulle höjas. Jag kan således ej annat än yrka bifall till reservanternas förslag.

Därför har jag emellertid ännu ett skäl att andraga. Inom affärsvärlden har skrifmaskinen under de sista åren kommit till mycket stor användning, och detta för tids vinnande. Då man

använder denna skrifmetod kan man endast skrifva på en sida af arket — emedan det i motsatt fall skulle suddas — och måste man därför använda tvenne eller flere ark, om icke en sida blir tillräcklig.

Jag har nu verkställt en undersökning och kommit till det resultat, att tvenne ark af ordinär tjocklek jämte kuvertet väga 15 gram, men om den allra minsta lilla bilaga, t. ex. en presskopia af ett telegram på ett tunt silkespapper, skulle tillkomma, så öfverstiger brevets vikt genast 15 gram. Men äfven om någon bilaga icke skulle förekomma, så blir vikten, så snart brevet blifvit kopieradt, genast närmare 20 gram, enär papperet under denna procedur suger till sig en del vatten. Som herrarne veta, verkställas kopieringen och kuverteringen i allmänhet omedelbart före brevets afsändande till posten, och där blir det då belagdt med dubbelt porto. Man får sålunda betala äfven för det vatten, som följer med vid kopieringen. När brevet utlämnas till adressaten, hafva de hunnit torka, och vikten öfverstiger då icke 15 gram.

Jag frågar därför: är det riktigt, att vikten för ett enkelt bref skall vara så nätt, att portot för detsamma blir dubbelt, om kopieradt en stund, innan det inlämnas på posten, men enkelt, om icke kopieradt. Som herrarne veta, torkar papperet icke så fort, allra minst då det är inneslutet i kuvert, och den särskildt inom affärlifvet så dyrbara tiden medgifver i allmänhet icke, att brevet ligger i flere timmar för att torka, innan det sändes på posten.

Ännu mycket ogynnsammare ställer sig korrespondensen med utlandet. Postportot för ett bref om 15 grams vikt är, som herrarne veta, nu 20 öre, och om denna viktsats, på sätt som jag nu framhållit, öfverskrides, blir portot genast 40 öre. Denna fråga har dock icke direkt att göra med den nu föreliggande motionen, som endast afser inrikes bref, men jag tar mig dock friheten att nu fästa uppmärksamheten på densamma, så att Sveriges ombud vid den blifvande internationella postkonferensen måtte få instruktion att arbeta för höjande af den internationella viktsatsen från 15 till 20 gram för bref, som befordras för enkelt porto.

På grund af hvad jag nu anför, tillåter jag mig, herr grefve och talman, att yrka bifall till herrar reservanters hemställan.

Herr Cavalli: Denna fråga är så gammal och har så ofta debatterats, att jag verkligen icke trodde, att man skulle kunna säga något nytt i densamma. Detta har dock verkligen lyckats den siste talaren, men jag är rädd för, att jag på hvad han sade måste tillämpa hvad han yttrade i ett annat sammanhang, nämligen att det just icke hade så mycket med den föreliggande frågan att göra.

Han trodde dessutom, att anledningen till postverkets ökade inkomster vore att söka i den stigande folkbildningen och en ökad

*Ifrågasatt
ändring i gäl-
lande bestä-
melse angående viktsat-
sen för inrikes
bref.
(Forts.)*

*Ifrågasatt
ändring i gäl-
lande bestä-
melser angä-
ende viktsat-
sen för inrikes
bref.
(Forts.)*

utveckling af affärsrörelsen. Ja, men om den ärade talaren, i stället för att inlåta sig på ovissa antaganden, hade lyssnat till den torra statistikens siffror, sådana de meddelas af postverket, så hade han fått veta, att den mycket stora ökningen hufvudsakligen beror hvarken på stigande bildning eller på ökad affärsrörelse — utan på det ökade antal vykort, som skickas ut i världen; och om också icke alla dessa vykort sändas af barn och tjänstefolk, så kommer dock en stor del ifrån dem. Den stigande bildningen och den ökade affärsrörelsen inverka således icke mycket på den föreliggande frågan.

Nu har man sagt, att postverkets ställning är så god, att vi hafva råd till snart sagdt hvad som helst. Ja, mina herrar, vi äro verkligen i god fart med att visa det.

Kammaren har nu för sin del beslutat att minska postverkets inkomster för rekommendationsavgifter med 167,600 kronor samt för paketporton med 199,600 kronor, och Kungl. Maj:t har genom en nyligen skedd nedsättning af postanvisningsavgiften föranledt en minskad inkomst af 61,400 kronor, summa 428,600 kronor, hvartill bör läggas den tillväxt i postverkets utgifter, i synnerhet hvad anginge transportmedel och lokalutrymme, som utan tvifvel måste blifva en följd af en mera väsentlig ökning i paketbefordringsrörelsen. Man har sålunda redan minskat postverkets inkomster med ungefär en half million kronor — ett ganska vackert dagsarbete.

Efter frågans behandling vid föregående riksdag, borde man verkligen kunnat vänta sig, att den fått sofva i fred vid denna riksdag, ty den afslogs då, såsom den siste talaren framhållit, vid den gemensamma voteringen i bägge kamrarna; och efter en sådan utgång borde reformiframne kunnat vänta ännu något år. Detta är åtminstone min åsikt, och jag föreställer mig, att Riksdagen skall visa sig lika ståndaktig som de flitiga motionärerna.

Jag hemställer därför om bifall till utskottets hemställan.

Herr Hammarström: Till hvad bevillningsutskottets ärade ordförande nu anført såsom stöd för utskottets hemställan torde visserligen knappast behöfva läggas något. Jag begärde emellertid ordet med anledning af herr Westers anförande. Där förekom nämligen en passus, som kanhända skulle kunna inverka på någon af kammarens ledamöter. Den ärade talaren åberopade till stöd för sin uppfattning generalpostdirektörens auktoritet då han citerade det anförande, denne hade vid förra riksdagen. Men han gjorde, som många göra, när de vilja hämta skäl för sin sak ur hvad andra anført, han citerade icke alldeles fullständigt, ty han glömde att tillägga, att generalpostdirektören på samma gång han erkände, att den nuvarande viktsatsen kunde medföra olägenheter för den korresponderande allmänheten, också tillade: »ehuru jag

icke tror, att dessa olägenheter äro så stora, som motionären framhållit».

Under fortsättningen af sitt anförande framhöll generalpostdirektören också, att det var tre andra reformer, som enligt hans åsikt borde föregå den nu ifrågavarande.

Två af dessa tre reformer hafva i år framlagts för Riksdagen genom Kungl. propositioner och hafva i dag här förevarit, och den tredje har afgjorts af Kungl. Maj:t förlidet år, då en nedsättning af vissa postanvisnings- och postförskottsafgifter beslutades. Under sådana omständigheter och då det väl icke — hvilket generalpostdirektören förra året också framhöll — är skäl att på en gång taga alltför djupa grepp ur postverkets öfverskottsmedel, så tror jag, att det åberopade anförandet snarare talar emot än för motionärens förslag.

Jag anhåller att få instämma i yrkandet på bifall till bevillningsutskottets hemställan.

Herr Wester: Ja, det äger sin riktighet, att generalpostdirektören ansåg, att de båda andra reformerna borde genomföras före denna reform, men nu hafva de ju också, som han önskat, gått före och blifvit beslutade af Riksdagen. Det är ju också riktigt, som den högt ärade ordföranden i bevillningsutskottet sade, att ett bifall till motionen vore egnadt att minska postverkets inkomster, men denna minskning torde dock icke vara så betydlig, att förslaget därför icke bör bifallas. Jag vill nämligen erinra kamraren om, att vi i fjol höjde tidningsbefordringsafgifterna högst betydligt, och den däraf föranledda ökningen torde, mer än väl, uppväga den minskning, som möjligen i detta fall kan uppstå. Vidare nämndes det om, att ökningen i postverkets inkomster skulle bero på vykortet. Ja, det är väl en sanning, men den saken har ingen inverkan på den nu ifrågasatta viktsatsen för vanliga bref. Vykortet komma nog att fortsätta en tid framåt, så att postverket fortfarande kommer att skörda vinst af desamma.

Jag vidhåller mitt yrkande om bifall till reservationen.

Herr Nisser: En sak, som icke blifvit nog framhållen i denna fråga, är enligt min uppfattning de stora afstånden, som äro rådande inom vårt land. Sedan nu samma postporto blifvit gällande »från Ystad till Haparanda», är det ju gifvet, att en ökning i viktsatsen för vanliga bref skulle komma att högst betydligt öka kostnaderna för de långa transporterna. Om man t. ex. i Danmark tillåter sig att öka viktsatsen, så har detta inom ett så litet landområde föga att betyda. Hos oss åter, där afståndet från Malmö till Luleå är ungefär detsamma som från Hamburg till Florens, måste förhållandet blifva ett annat. Egendomligt blir det ju också, då ett bref inom landet, hur långt afståndet än är, kostar

*Ifrågasatt
ändring i gäl-
lande bestämmelser angående viktsatsen för inrikes
bref.
(Forts.)*

Ifrågasatt ändring i gällande bestämmelser angående viktsatsen för inrikes tio öre, under det att portot från Malmö till Tyskland är tjugu öre. Med afseende å den inhemska postbefordringsafgiften, synes det mig därför vara rättast, om man delade Sverige i två hälfter och satte gränsen mellan dessa ungefär vid Östersund.

Om man höjer viktsatsen för bref med så mycket som fem gram för hvarje bref, d. v. s. med 33 %, så kommer detta att få en afsevärd inverkan på den vikt mängd bref, som järnvägarne måste befordra, hvilkas ekonomi redan nu torde lida rätt mycket af den låga betalning för postbefordran, som är dem beskärd. Jag tror därför, att denna höjning, som kan synas obetydlig, skulle få en vida större räckvidd och inverkan på förhållandena än hvad man vid ett hastigt påseende håller före, särskildt om, som sagdt, hänsyn toges till de stora afstånd, som äro rådande i vårt land.

bref.
(Forts.)

Jag röstade, förra gången frågan var före, för bibehållandet af viktsatsen på bref, och jag ber att få göra det äfven denna gång.

Efter det öfverläggningen förklarats härmed slutad, gjorde herr talmannen i enlighet med de därunder framställda yrkandena propositioner, först på bifall till hvad utskottet i förevarande betänkande hemställt samt vidare därpå att Kammaren skulle afslå utskottets hemställan och antaga det förslag, som innefattades i den af herr Bromée m. fl. vid betänkandet afgifna reservation; och förklarade herr talmannen sig finna den förra propositionen, hvilken förnyades, vara med öfvervägande ja besvarad.

Votering begärdes, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en omröstningsproposition af följande lydelse:

Den, som bifaller hvad bevillningsutskottet hemställt i sitt betänkande n:o 3, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslår kammaren utskottets hemställan och antager det förslag, som innefattas i den af herr Bromée m. fl. vid betänkandet afgifna reservation.

Vid slutet af den häröfver anställda omröstning befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 73;

Nej — 24.

Föredrogs å nyo bevillningsutskottets den 11 och 14 i denna månad bordlagda betänkande n:o 4, i anledning af väckt motion angående befrielse för allmänna hypotekskassan för Sveriges städer från skyldighet att förse sina obligationer med stämpel.

Angående stämpelfrihet för obligationer, utfärdade af allmänna hypotekskassan för Sveriges städer.

I en inom Första Kammaren väckt, till bevillningsutskottet hänvisad motion, n:o 7, hade herr *Gustaf Axel Berg* föreslagit, det Riksdagen ville besluta, »att allmänna hypotekskassan för Sveriges städer befrias från skyldigheten att med svensk stämpel belägga de obligationer, som af kassan utfärdas, samt att därför i nu gällande stämpelförordning § 8 under rubriken 'obligation' den sats som nu lyder: 'dock att frihet från sådan stämpel äger rum för svenska statens och Sveriges allmänna hypoteksbanks obligationer' måtte ändras till: dock att frihet från sådan stämpel äger rum för svenska statens, Sveriges allmänna hypoteksbanks och allmänna hypotekskassans för Sveriges städer obligationer.»

Utskottet hade i föreliggande betänkande på andragna grunder hemställt, att förevarande motion om befrielse för allmänna hypotekskassan för Sveriges städer från skyldighet att förse sina obligationer med stämpel icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Vid betänkandet fanns fogad reservation af herrar *Almström* och *Nisser*, utan att desse dock däri angifvit sin åsikt.

Herr Berg, *Gustaf Axel*: Då de skäl för afslag, som utskottet anfört, varit lika litet öfvertygande för mig, som jag tror att de varit för de två reservanterna, herrar *Almström* och *Nisser*, så anhåller jag att få säga några ord angående dessa skäl.

Uti motionen har föreslagits, att allmänna hypotekskassan för Sveriges städer skulle åtnjuta samma frihet från stämpelbeläggning af sina obligationer som allmänna hypoteksbanken på grund af Riksdagens förra året fattade beslut har erhållit. Nu har utskottet i detta hänseende såsom skäl för afslag i främsta rummet anfört, att hypotekskassan intager en särskild ställning, olikartad med den, som allmänna hypoteksbanken intager. Ja, detta är nog i visst hänseende riktigt; men dessa institutioner hafva såväl sina likheter som sina olikheter. De hafva den likheten, att de ega fullkomligt samma uppgift för sin verksamhet, ehuru inom olika områden. Uppgiften är alldeles ordagrant lika angifven i de båda reglementena, den nämligen: att ombesörja den upplåning, som erfordras för att åt hypoteksföreningar bereda medel till de lån, som af dem skola deras delägare tillhandahållas. Verksamhetsområdet för hypoteksbanken är hypoteksföreningar, som utlämna lån åt fastighetsägare på landet, för allmänna hypotekskassan åter hypo-

Angående
stämpelfrihet
för obligationer,
utfärdade af
allmänna
hypotekskas-
san för Sve-
riges städer.
(Forts.)

teksföreningar, som i sin ordning försträcka lån till fastighetsägare i städer, köpingar och andra större samhällen. Olikheten består däremot, såsom utskottet påpekat, främst däruti, att hypoteksbanken åtnjuter en stor förmån, som hypotekskassan icke har. Hypoteksbanken har nämligen en statsgaranti på 30,000,000 kronor, en grundfond, som man med skäl kallar den. Hypotekskassan har icke fått någon sådan grundfond, utan har nödgats att själf skapa sig en grundfond, och detta på så sätt, att, när lånen utlämnas till hypoteksföreningar och från dessa till deras låntagare, 5 % af lånebeloppen afdragas, som icke utlämnas kontant, utan i motsvarigt belopp grundfundsobligationer. Denna grundfond uppgår nu till nära 1,700,000 kronor, och har hypotekskassan enligt sitt reglemente skyldighet att på denna grundfond till innehafvare af grundfundsobligationer erlägga en årlig vinstutdelning af minst 5 och högst 6 %, alltså en ganska dyrköpt grundfond.

Vidare förefinnes en ganska stor olikhet i fråga om de båda institutionernas omfattning. Hypoteksbanken har nämligen utlöpande obligationer för 286,000,000 kronor, under det att hypotekskassan endast har utelöpande obligationer för 33,000,000 kronor.

Emellertid och oaktadt denna olikhet mellan de båda institutionerna, kan jag för min del icke tänka mig eller förstå annat, än att det är lika viktigt för staten att för fastighetsägare i städerna möjliggöra billiga lånevillkor, som det är att skaffa billiga lånevillkor åt fastighetsägare på landet.

Jag bör kanske i detta sammanhang nämna, att den största upplåning inom hypotekskassan sker utomlands, och att jämförelsevis ganska litet obligationer säljas inom landet. Sedan år 1880 har hypotekskassan utomlands sålt obligationer för ungefär 40,026,000 kronor.

Det andra skälet för afstyrkande, som utskottet anfört, kan ju synas ganska plausibelt vid första beskådandet, men det tål icke, såvidt jag kan se, att man går det närmare in på lifvet. Utskottet säger nämligen, att, om hypotekskassan nu vinner denna stämpelfrihet, detta är en förmån, som kommer de städer till godo, som få sin upplåning besörjd genom hypotekskassan, under det att de städer, som själfva utfärda sina obligationer, icke hafva en motsvarande fördel, utan måste stämpelbelägga sina obligationer. Jag ber då att få nämna, att här afses de så kallade *kommunlånen* — en lånerörelse, som hypotekskassan enligt sitt reglemente bedriver vid sidan af utlåningen till stadshypoteksföreningarne; och när man tager närmare reda på denna utlåningsrörelse, hvilken omfattar lån till såväl stads- som landskommuner, så skall man finna vissa omständigheter, inför hvilka utskottets skäl falla till föga.

Det bör nämligen beaktas, att det i allmänhet är endast de större städerna, som utfärda egna obligationer, under det att hypotekskassan har endast utlämnat lån till några mindre städer.

Hypotekskassans hela kommunala lånerörelse uppgår till 5,800,000 kronor, och däruti äro endast tolf smärre städer engagerade, och för öfrigt äro lånen lämnade till landskommuner, hvilka senares lån belöpa sig till ungefär 3,000,000 kronor, med ett medeltal för hvarje lån, som icke uppgår till högre belopp än 22,000 kronor.

Nu kan man ju säga, att det ligger en rättvis tanke däruti, att de större städerna, hvilka äga en särskild valör på lånemarknaden och sålunda alltid kunna påräkna billigare lånevillkor än mindre och obetydligare låntagare, få vidkännas stämpelbeläggning för sina obligationer, under det att den institution, som förmedlar lån för de mindre kommunernas räkning, är fritagen från en sådan skyldighet. Det händer ju ofta, att landskommunerna taga sina lån för att uppföra skolhus, för att uppföra sina kyrkor eller för något annat sådant synnerligen maktpåliggande ändamål; och då må dessa kommuner ju kunna få åtnjuta motsvarig förmån med den, som indirekt kommer fastighetsägarna inom kommunen till del i fråga om deras hypotekslån.

Jag kommer så till det tredje af utskottet anförda skälet, nämligen att, om nu denna förmån medgäfvos allmänna hypotekskassan, det enligt utskottets mening helt säkert hos andra institutioner skulle komma att uppstå samma önskningsmål och samma fordringar att äfven få åtnjuta stämpelfrihet. Ja, det skälet tror jag icke har någon som helst betydelse, ty såvidt jag känner, finns det icke någon institution mera än hypotekskassan, som har en med allmänna hypoteksbanken alldeles likartad uppgift. Här finnas väl många institutioner, som ombesörja amorteringslån för fastighet, och särskildt finns det ju här i hufvudstaden en stor och mäktig institution, men med denna inrättning är det ett helt annat förhållande. Den äger ett aktiekapital, och dess aktieägare tillgodonjuta en årlig ränta utaf 8 à 9 %. Det kan ju då icke finnas någon anledning att tillgodose andra institutioner på samma sätt som hypotekskassan. I hypotekskassan finnas icke några aktieägare, utan ingår hvarje öre, som återstår, sedan grundfondsobligationerna fått sin utdelning, till reservfonden, som ju är afsedd att möta eventuella förluster på kapitalrabattkontot eller andra förluster, som möjligen kunna inträffa.

Om hypotekskassan nu finge denna begärda fördel, skulle därigenom vinnas tvenne saker, nämligen dels den direkta fördelen, att kassan sluppe utgiften för stämpelbeläggningen, och dels den indirekta, men mera betydande fördelen, att hypotekskassans obligationer på den utländska lånemarknaden kunde få uppträda i ungefär samma skick som hypoteksbankens. När man nu icke gifvit hypotekskassan någon motsvarande fördel mot den statsgaranti, som hypoteksbanken åtnjuter, synes det mig vara ganska anspråklöst be-

Angående stämpelfrihet för obligationer, utfärdade af allmänna hypotekskassan för Sveriges städer.
(Forts.)

Angående stämpelfrihet för obligationer, utfärdade af allmänna hypotekskassan för Sveriges städer.
(Forts.)

gärdt att sätta i fråga detta, och jag föreställer mig, att Riksdagen äfven bör kunna medgifva det.

Herr grefve och talman, jag tager mig friheten hemställa om bifall till motionen.

Herr Cavalli: Den ärade motionären, som nyss hade ordet, sade, att det var en mycket anspråkslös begäran han framställt, och han hoppades därför vinna kammarens bifall. Ja, jag skall icke hafva någonting emot att hans framställning bifalles, ehuru jag naturligtvis icke kan skänka min röst åt förslaget, men om hans begäran är så anspråkslös, det lämnar jag därhän. Om han hade sagt, att det är tacksamt att begära eftergifter i fråga om stämpelskatten, då skulle jag obetingadt hafva gifvit honom rätt.

Det är emellertid en omständighet vid denna framställning, som gör, att den efter min uppfattning icke kan bifallas. Städernas allmänna hypotekskassa har till en af sina uppgifter att, såsom motionären här har utredt, förmedla lån åt stadskommuner och därmed likställda kommuner. Om motionärens framställning bifölles, finge dessa kommuner medelbart stämpelfrihet för sina obligationer, under det att kommuner, som själfva utsläppa sina obligationslån, icke finge en sådan frihet, och det låter sig naturligtvis icke göra. Det kan ju vara en mycket omtvistad fråga, huruvida man bör gifva kommunerna stämpelfrihet för sina obligationer eller icke. Jag anser, att man icke bör göra det, men i alla händelser bör det icke ske på den omväg, som blifvit ifrågasatt. Det är detta skäl, som för mig är det hufvudsakligen bestämmande — utom det att jag icke älskar undantag och eftergifter från stämpelskatten — då jag nu anhåller att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Nisser: Då denna fråga förra riksdagen var före, tillät jag mig inom utskottet att anteckna mig som reservant, och jag har gjort det äfven nu af det skäl, att jag anser det vara riktigt, att hypotekskassan ställes på samma nivå, som hypoteksbanken står. Den allmänna hypoteksbanken har vissa fördelar, som städernas hypotekskassa icke fått, och det synes mig då icke lämpligt att gifva den förra ytterligare en förmån, som icke tillerkännes den senare.

Städernas hypotekskassa har icke fått någon som helst garanti utaf staten för sina förbindelsers honorerande, och hvarför den icke fått det, vet jag icke. Mig synes dock, som om den bör vara lika berättigad som allmänna hypoteksbanken att få en sådan garanti för de lån, som den måste upptaga för att hjälpa de städer, som önska dess bistånd med lån. Skälet för, att man nu ej vill medgifva hypotekskassan stämpelfrihet för dess obligationer, synes mig vara att söka däri, att denna kassa icke åtnjuter statsgaranti.

Då förra året framställning gjordes om, att städernas hypotekskassa skulle ställas i parité med allmänna hypoteksbanken, kunde reservantanterna inom utskottet, som förordade en sådan anordning, icke få fram saken, därför att ingen motion därom förelåg och bevillningsutskottet för sin del icke ville göra framställningen till sin. Nu åter har motion i vederbörlig ordning blifvit väckt, och jag kan för min del icke inse annat, än att det är de obotfärdigas förhinder, då man icke vill bereda fastighetsägare i stad samma förmån som fastighetsägare på landet. Samma nationalekonomiska fördel, som vinnes därigenom, att allmänna hypoteksbanken kan få billiga lån utomlands, skulle ju ernås därigenom, att äfven städernas hypotekskassa kunde beredas en liknande förmån, särskildt som hypotekskassan ju har sina mesta lån utomlands.

Af dessa grunder anser jag det vara rättvist, att städernas hypotekskassa beredes samma förmåner, som allmänna hypoteksbanken åtnjuter, och därför ber jag att få yrka bifall till reservanternas förslag.

Grefve Hamilton: Jag kan icke tillätigande åhöra den jämförelse, som göres mellan Sveriges allmänna hypoteksbank och hypotekskassan för Sveriges städer. Allmänna hypoteksbanken är ju, om icke en statsinstitution, så dock tämligen närbesläktad med en sådan, och den är tillkommen på grund af Riksdagens beslut år 1860, då Riksdagen ansåg det vara ett statsintresse, att staten skulle hafva kontroll öfver jordbrukskrediten, och att de hypoteksföreningar, som funnos inom landet, icke borde konkurrera inbördes och framför allt icke konkurrera med staten vid försäljningen af obligationer.

Denna hypoteksbank har ju också, som redan nämnts, fått en statsgaranti just därför, att staten skulle hafva rättighet att öfva inflytande på densamma. Staten utöfvar detta inflytande därigenom, att Kungl. Maj:t tillsätter ordförande och riksgäldsfullmäktige vice ordförande i bankens styrelse, hvarförutom riksgäldsfullmäktige äfven hafva rättighet att deltaga i revisionen.

Hypotekskassan för Sveriges städer är ju, som vi veta, en fullständigt enskild inrättning och har icke annat med staten att göra, än att den som hvarje penninginrättning fått sina stadgar fastställda af staten. Dessa stadgar äro till någon del, jag medgifver det, en afskrift af allmänna hypoteksbankens stadgar, men häruti ligger ju icke alls någon anledning till, att staten skall hafva något med denna hypotekskassa att göra. Jag tror icke heller, att hypotekskassan kan vinna det mål den önskar, nämligen att få sina obligationer likställda med hypoteksbankens obligationer, ty meningen med dessa senares stämpelfrihet är ju, att de skola betraktas

Angående stämpelfrihet för obligationer, utfärdade af allmänna hypotekskassan för Sveriges städer.
(Forts.)

Angående stämpelfrihet för obligationer, utfärdade af allmänna hypotekskassan för Sveriges städer.
(Forts.)

såsom delvis statsgaranterade, hvilket de också äro, och det kan aldrig blifva tal om att hypotekskassans obligationer äro det.

Vill hypotekskassan för Sveriges städer uppnå sitt mål, så torde den böra ställas under statskontroll och naturligtvis under statsgaranti. I annat fall torde den icke kunna få sina obligationer jämställda med hypoteksbankens.

Jag har ansett mig, herr talman, böra lämna dessa upplysningar, och då jag icke tror, att det skulle lända till åsyftadt gagn för hypotekskassan att få stämpelfrihet för sina obligationer, så ber jag att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Berg, Gustaf Axel: Endast ett par ord gentemot den siste ärade talaren. Jag skall be att få säga — jag börjar, där han slutade — att för allmänna hypotekskassan för Sveriges städer skulle ingenting vara kärare än att ställa sig under statens garanti, och skulle den ärade talaren kunna medverka därtill, när framställning i sådant syfte göres, vore jag för min del honom mycket tacksam. Under statens kontroll står denna institution redan nu likaväl som hypoteksbanken, nämligen under bankinspektionens kontroll. Den sammanställning, jag tillät mig göra mellan dessa institutioner, afsåg verksamhetsfältet, och detta är fullkomligt detsamma.

Men, mina herrar, jag begärde ordet ej för att säga detta, utan för att få med ett par ord bemöta hvad utskottets ärade ordförande angaf såsom hufvudmotiv mot bifall till min motion. Han sade, att om bifall till motionen skulle vinnas, så skulle de städer, för hvilka hypotekskassan ombesörjer upplåning, få stämpelfrihet för »sina obligationer», under det att andra städer ej skulle åtnjuta sådan frihet. Detta beror på en felaktig uppfattning, då nämligen de städer, som få sina så kallade kommunlån genom hypotekskassan, ej alls utfärda några obligationer, utan endast skuldförbindelser till hypotekskassan, som försträckt dem penningarna. Det skulle därför ej alls bli två sådana olika kategorier af stadsobligationer, den ene med och den andre utan stämpel. Genom arrangemanget, att hypotekskassan finge åtnjuta stämpelfrihet för sina obligationer, skulle, på sätt jag förut påpekat, de städer, som erhöles sina lån i kassan, åtnjuta vissa fördelar, men någon frihet för dem att betala stämpel för obligationer skulle ej ifrågakomma.

Efter härmed slutad öfverläggning gjordes i enlighet med de yrkanden, som därunder framstälts, propositioner, först på bifall till hvad utskottet i föreliggande betänkande hemställt samt vidare därpå att kammaren, med afslag å utskottets hemställan, skulle bifalla den i ämnet väckta motionen; och förklarades den förra propositionen, hvilken upprepades, vara med öfvervägande ja besvarad.

Vid förnyad föredragning af bevillningsutskottets den 11 och 14 innevarande månad bordlagda betänkande n:o 5, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af 12 § b) bevillningsförordningen biföll kammaren hvad utskottet i detta betänkande hemställt.

Föredrogs ånyo bevillningsutskottets den 11 och 14 innevarande februari bordlagda betänkande, n:o 6, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående ändrade bestämmelser i fråga om taxeringsmyndigheternas sammansättning och arbetssätt samt grunderna för fastighetstaxeringen. *Angående taxeringsmyndigheternas sammansättning m. m.*

I en inom Första Kammarerna väckt motion, n:o 9, hade grefve *G. E. Lewenhaupt* hemställt, »att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa utredning rörande de förändrade bestämmelser angående taxeringsmyndigheternas sammansättning, arbetssätt och grunderna för fastighetstaxeringen, som närmast för vinnande af en jämnare fastighetstaxering inom riket kunna erfordras, och därefter för Riksdagen framlägga det förslag i ämnet, hvartill utredningen kan föranleda».

Utskottet hade hemställt, att förevarande motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående ändrade bestämmelser i fråga om taxeringsmyndigheternas sammansättning och arbetssätt samt grunderna för fastighetstaxeringen icke måtte af Riksdagen bifallas.

Vid betänkandet var fogad reservation af herr *Cavalli*, hvilken likväl ej däri angifvit sin åsikt.

Grefve Lewenhaupt: Herr grefve och talman, mina herrar! Den föreliggande frågan är utaf en ganska genomgripande beskaffenhet. Utskottet har visserligen uttalat sig mycket välvilligt om behovet af en sådan reform, som jag föreslagit, men utskottet har också förklaradt, att utskottet icke vill närmare ingå på frågans behandling. Grunden härtill synes, enligt hvad som framgår af utskottets motivering, vara, att något förslag om förändrade grunder för fastighetstaxeringen vore att vänta från Kungl. Maj:t i sammanhang med andra frågor rörande beskattningväsendet. Men som jag åtminstone icke har mig bekant, att någonting härutinnan blifvit åtgjort, så ber jag att få yttra några ord i frågan.

Jag vill då till en början erinra, att, när 1902 års Riksdag åtog sig den s. k. inkomstskatten, Riksdagen med kraft framhöll behovet af en sådan reform, som jag föreslagit, och i den skrifvelse af den 14 maj 1902, som Riksdagen aflät i frågan, heter det — sedan Riksdagen framhållit, att anmärkningar kunde framställas mot de

*Angående
taxerings-
myndigheters-
nas samman-
sättning m. m.
(Forts.)*

principer, hvarpå förslaget vore byggdt — bland annat: »En anmärkning af detta slag gäller tydligen grunden för bestämmandet af fastighetsinkomsten. Härutinnan har visserligen Riksdagen på förhand bestämt, att inkomst af fast egendom skall beräknas efter vissa procent af fastighetens taxeringsvärde, hvarför någon erinran nu ej kan göras däremot, att denna princip i förslaget följdriktigt genomförts. I det att Riksdagen likväl framhåller, att beräkandet af fastighetsinkomsten, på sätt nyss nämnts, icke medför skattens fördelning efter de skattdragandes verkliga utrönta skatteförmåga, vill blott Riksdagen betona, att den däraf föranledda ojämnheten i beskattningen ytterligare skärpes i följd af skattens progressiva anordning. På grund häraf och då af den statistiska utredningen framgår, att, äfven med den af Riksdagen beslutade begränsningen af skattefriheten, i allt fall största delen af landets till bevillning taxerade fasta egendom torde komma att undgå inkomstskatten, anser sig Riksdagen böra ifrågasätta, huruvida icke anmärkta ojämnheter i skattetungan borde undanröjas medelst en skatt å förmögenhet.» Vidare säger Riksdagen i samma skrivelse strax efteråt, att det blefve en bjudande plikt för taxeringsmyndigheterna att vid fastställandet af taxeringsvärdena nedlägga synnerlig omsorg för att ojämnheter i dessa värden skulle såvidt möjligt undvikas. Jag har också i min motion påpekat, att det inom samma län och län, gränsande intill hvarandra, tillämpas så olika grunder för fastighetstaxeringen, att man häpnar öfver att något sådant kan existera. Nu hafva vi ju emellertid en högsta taxeringsmyndighet, nämligen kammarrätten, och man kunde då tycka, att det vore dess skyldighet att tillse, att denna ojämnhet i taxeringen af fastigheter blefve på något sätt utjämnad. Men jag har också i min motion framhållit, att det knappt är möjligt för kammarrätten, som är tyngd af så ofantligt många göromål, att hinna med att kontrollera dylika saker. Man vet ju t. ex., att när man klagat i ett taxeringsärende hos kammarrätten, så dröjer det i allmänhet ett år, stundom längre, innan kammarrättens beslut i ärendet blir expedieradt; och det tyder ju på att dess arbetssätt är sådant, att nämnda myndighet ej kan gagna de rättssökande, då dess arbetsformer äro alltför tunga och långsamma. — I min motion har jag nu föreslagit, att vårt land skulle indelas i vissa distrikt — nämligen ett för Norrland och Dalarne, ett för Svealand, ett för Skåne, Blekinge och Halland samt slutligen ett för öfriga län inom Götaland — med hvar sin appellationsnämnd, där de olika ärendena skulle af sakkunniga afgöras.

Ja, den här föreliggande frågan är icke endast ofantligt viktig, utan tål ej heller något uppskof. Af hvad jag uppläste nyss framgår också, att Riksdagen redan 1902 framhållit, att den åtog sig inkomstskatten för den gången med det uttryckliga förbehåll,

att bevillningsstadgan blefve snart omarbetad, men i denna sak är intet åtgjort ännu som kommit till Riksdagens kännedom.

Om man ser på hvad bevillningsstadgan innehåller beträffande grunderna för taxering af fast egendom, så heter det i 3 §: »Fast egendom skall uppskattas till sitt verkliga värde. Detta värde bestämmes med ledning af de om hvarje särskild egendoms storlek, beskaffenhet och afkastning inhämtade upplysningar samt erhållna uppgifter om areal och olika ägoslag» etc. Som herrarna kanske veta, hafva vi ganska små taxeringsdistrikt i vårt land — i regel utgör hvarje kommun ett distrikt. De lägsta taxeringsmyndigheterna äro bevillningsberedningarna, i hvilka konungens befallningshafvande tillsätter ordförande och hvars öfriga medlemmar på landet väljas å kommunalstämma. Denna beredning har då att granska en hel mängd uppgifter angående de olika fastigheterna, men hvar och en, som deltagit i beredningarnas arbeten, vet mycket väl, att i det material, som de för ändamålet få till sitt förfogande, finnas ganska stora luckor. Därför blir också taxeringen af fast egendom mycket ofullständig, åtminstone på de trakter, där icke fullständiga uppgifter om egendomens storlek och de olika ägoslagen kunna erhållas. Hvad som särskildt har, åtminstone för mig, ådagalagt svårigheten för dessa beredningar att fullgöra sina funktioner är den omständigheten, att de icke hafva något stöd i bevillningsstadgan angående taxering af egendom, till hvilken hör en större eller mindre skogsareal. Man ser t. ex. på somliga ställen, att beredningarna taxera växande skogsbestånd till dess absoluta saluvärde, medan man åter på andra håll tager hänsyn till värdet af skogens afkastning. Jag tror för min del, att det riktiga är, att skogsmarker liksom inägomarker upptagas efter sitt afkastningsvärde. Ty det finns ingen möjlighet, att en fastighet, som t. ex. har skogar af olika åldrar, skall taxeras med ledning af det värde, som skogen på en större areal kan vid ett köp betinga i saluvärde, och det är ej möjligt för en person att betala kommunalutskylder efter ett taxeringsvärde, som är så stort, att han ej med en förständig hushållning kan hafva ränta på det stora kapital, som skogen representerar. Men allt detta, mina herrar, är bevillningsförordningens fel, då den ej angifver de grundprinciper, efter hvilka fastigheter skola taxeras, och vill jag härvid framhålla, att afkastningsförmågan bör sättas främst. Om vi se vidare i instruktionen för taxeringsmyndigheterna, så finna vi där stadgadt, att värde af fast egendom skall bestämmas med ledning af egendomens areal samt att afseende jämväl bör fästas vid egendomens läge samt »de särskilda ägoslagens och skogens beskaffenhet». Ja, det finns sålunda ingenting annat taladt om huru det skall förfaras, än att man skall taga hänsyn till de särskilda ägoslagens och skogens beskaffenhet. Häraf kunna herrarne se,

*Angående
taxerings-
myndigheter-
nas samman-
sättning m. m.
(Forts.)*

Angående
taxerings-
myndigheter-
nas samman-
sättning m. m.
(Forts.)

att med en sådan bevillningsstadga kunna de mest skilda åsikter göra sig gällande, och så är också förhållandet.

Jag tror emellertid icke, att man behöfver fördjupa sig länge i bevillningsstadgans bestämmelser. Jag anser också, att man med det allra snaraste bör söka få någonting annat i stället, ty bevillningsstadgan, sådan vi nu hafva densamma, är den osäkra grund, hvarpå fastighetsbeskattningsystemet med inkomstskatt, kommunal skatt m. m. är byggt. Och, mina herrar, det är inte småsaker, som det här rör sig om. Om vi se på statistiken, så finna vi, att i vårt mycket vidsträckta land uppgår arealen af tomt och åker till 3,600,000 har, naturliga ängar till 1,400,000 har och skogbärande mark förutom impedimenter till icke mindre än 13 millioner har. Herrarne se, att det är svindlande siffror, som hela denna fastigbetstaxering rör sig om. Skall man då fortgå med ett system, vid hvilket godtycket och slumpen spela en afgörande roll och som icke är på något sätt hållbart? Jag kan icke förstå, hvarför bevillningsutskottet ej gått in på att förorda en förändring i detta afseende. Utskottet måtte ha några goda försänkningar i regeringskretsar och vänta, att något bättre snarligen skall komma, ty annars kan jag ej finna, hvarför utskottet ej skulle vara hågadt att gå med på den skrifvelse, jag föreslagit. Med anledning af hvad jag sagt, vidhåller jag fortfarande det yrkande, jag i motionen slutat med, nämligen att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa utredning rörande de förändrade bestämmelser angående taxeringsmyndigheternas sammansättning, arbetssätt och grunderna för fastighets-taxeringen, som närmast för vinnande af en jämnare fastighets-taxering inom riket kunna erfordras, och därefter för Riksdagen framlägga det förslag i ämnet, hvartill utredningen kan föranleda.

Friherre Rappe: Det må vara riktigt, att utskottet, sådan som ställningen nu är, icke kunnat komma till annat slut än hvad det gjort; men jag kan dock icke underlåta att begagna detta tillfälle för att vitsorda behöfligheten af ändringar i bevillningsförordningen i det syfte, som af motionären föreslagits. Då nu gällande bevillningsförordning skrefs och antogs, voro beskattningsförhållandena helt andra än hvad de nu äro. Då behöfdes det egentligen blott se till, att inom hvarje kommun beskattningen blef så likformig som möjligt, ty de utgifter, som grundades å taxeringen, utgjordes hufvudsakligen af kommunalutskylderna. Nu har det blifvit helt annorlunda, enär att utgå efter taxeringarne tillkommit vägskatten, bidragen till prästerskapets afföning och till byggande af tingshus, kyrka och prästgård m. m. samt slutligen inkomstskatten. Det är således af den allra största vikt, att beskattningen verkställas så likformigt som möjligt icke allenast inom hvarje särskild kommun, utan inom olika härad och landsändar, ja inom hela riket.

Men de nuvarande beskattningsmyndigheterna äro faktiskt icke i tillfälle att åstadkomma en likformig beskattning. Såsom vi veta, är bevillningsberedningens arbete det för taxeringen grundläggande, och detta sker i de flesta fall inom hvarje kommun för sig. Så länge det blott var fråga om likformighet inom kommunen, gick det bra, men då bevillningsberedningen ej står i förbindelse ens med grannkommunernas beredningar och än mindre med aflägsnare orters, är en likformig taxering inom större områden otänkbar. Att ojämnheterna äro mycket stora har jag ock varit i tillfälle ofta se. Då, till exempel, vägskatten infördes, hvilken skulle fördelas på hela häradet, sammanträdde ordförandena i bevillningsberedningarna inom det härad, jag tillhör, för att genom jämlika taxeringar söka vinna en så jämn fördelning som möjligt. Det visade sig då, att allaredan inom detta lilla område de särskilda socknarna emellan betydande skiljaktigheter förefunnos. Gifvet är, att, såsom motionären ock framhåller, taxeringarne inom skilda landsändar skola vara än mer olika. Man kan understundom få höra rent besynnerliga saker, såsom t. ex. att ett jordbruk, som, så vidt man kan finna, afkastar precis lika mycket som ett annat jordbruk, dock är dubbelt så högt taxerad som detta. Då det gäller så stora ekonomiska intressen, som numera är fallet, kan man icke anse allting vara väl beställt, utan något måste göras för att få de många och tunga skatter, som numera hvila på jordbruket, mera jämnt och likformigt fördelade.

Kommer så härtill svårigheten att taxera jorden rättvist. Inom de trängre kretsar, hvarinom man hittills arbetat, har nog, med träget arbete och god vilja, detta kunnat något så när ske hvad själfva jordbruket beträffar; men när man kommer till skogsbruk, blir saken värre. Somliga hylla den åsikten, att skogen skall taxeras tillsammans med jorden; andra åter vilja beskatta skogen endast då den försäljes. För min del anser jag rättast, att skogen beskattas särskild från jordbruket och taxeras efter dess afkastning med tillämpande af uthållighetsprincipen. Man finner ej sällan i samma by hemman med lika mantal och i öfrigt lika gifvande, af hvilka det ena har sparad skog, det andra icke. Det förra är taxerad t. ex. till 20,000, men det senare blott till 10,000 kronor. Ägaren till det förra klagar bitterligen öfver för hög taxering och anser sig ej kunna behålla gården, utan måste sälja den för att ej dräpas af skatterna. Men taxeringsmyndigheterna kunna ej göra annat än hvad de anse rättvist, och vid försäljning af samma egendom har ofta visat sig, att densamma betingat ända till dubbla taxeringsvärdet eller mera. I andra fall åter kan man träffa alldeles för höga taxeringar till följe af öfverskattad skogstillgång.

Jag nämnde nyss, att beskattningsgrunden borde vara skogens afkastning efter uthållighetsprincipen, men äfven därvidlag måste göras vissa undantag eller rättare särskilda bestämmelser. Det

*Angående
taxerings-
myndigheter-
nas samman-
sättning m. m.
(Forts.)*

*Angående
taxerings-
myndigheter-
nas samman-
sättning m. m.
(Forts.)*

händer nämligen ofta, att skogen totalafverkas på ganska kort tid å hela egendomen. Den kalhuggna skogsmarken lämnar sedan under många år ingen eller ringa afkastning, och skatt kan följaktligen ej påföras ägaren för någon sådan. Men däremot bör den inkomst, som för en gång genom totalafverkningen erhålles, beskattas, så att staten och kommunen få hvad dem tillkommer. —

För min del vill jag icke insinuera, att de hittillsvarande taxeringsmyndigheterna begått mannamån; jag tror verkligen, att vederbörande i regel sökt göra hvad de kunnat för att få såväl jorden som andra skatteobjekt rättvist och jämt beskattade. Men faktiskt har det varit dem omöjligt att ernå hvad de önskat. Jag tror därför, att det är synnerligen nödvändigt att, så fort ske kan, ett förslag till ny bevillningsförordning, byggd på sådana grunder, som af nutida förhållanden betingas, varder framlagdt och af Riksdagen antaget.

Herr Ericsson: Jag hade icke tänkt yttra mig i denna fråga, så mycket mindre, som jag ej haft tillfälle deltaga i utskottets behandling af densamma; men jag ber att få med ett exempel, hämtadt ur verkligheten, belysa oeffterrättighetstillståndet i våra beskattningsförhållanden för närvarande. I Halland och på Öland äro, som bekant, taxeringsvärdena så låga, att, då därvarande hemmansägare söka lån inom den hypoteksförening, de tillhöra, anställes vanligen en särskild hypoteksvärdering, hvars resultat i regel är sådant, att hypotekslån där kunna lämnas till belopp i närheten af taxeringsvärdet, medan inom andra delar af hypoteksföreningens verksamhetsfält lånen hållas inom halfva taxeringsvärdet. Hvad en sådan ojämlighet i taxeringen betyder, är lätt att inse. Med kannedom härom och efter afhörande af de skäl, som här framlagts särskildt af den siste ärade talaren, kan jag ej annat än yrka bifall till motionen och afslag å utskottets hemställan.

Herr Wester: Jag vill förutskicka den anmärkningen, att jag visst icke tror, att taxeringsmyndigheterna för närvarande arbeta så illa, som man här velat framhålla. Emellertid är det ju gifvet, att berättigade anmärkningar kunna framställas mot nämndernas sammansättning, då nya förordningar tillkommit, som verka på helt annat sätt än de, hvilka gällde på den tid, taxeringsnämnderna inrättades.

Den förste ärade talaren trodde, att bevillningsutskottet hade några försänkningar hos regeringen, då utskottet syntes vänta något förslag i frågan från dess sida samt därför ej velat ingå i närmare pröfning af hans förslag. Nej, det tror jag visst icke, att utskottet haft, men det torde väl vara allmänt bekant, att en omarbetning af inkomstskatteförordningen pågår, samt att förslag i fråga om utvidgning af själfdeklaration och kanske möjligen angående en ny

skatt, förmögenhetsskatt, är att vänta, och allt detta kräfver också en förändring af taxeringsmyndigheterna. Att utskottet då icke ansett det vara lämpligt att gå in på en närmare pröfning af motionen, är ju helt naturligt, och detta så mycket mer, som det är åtskilligt i densamma, som icke låter sig praktiskt genomföra. Att sålunda, som i motionen föreslagits, uppdelat landet i 4 större taxeringsdistrikt, tror jag ingalunda vara ett lyckligt sätt för att åstadkomma en jämlik och rättvis taxering. Under sådana förhållanden ber jag att få yrka bifall till utskottets förslag och afslag å motionen.

*Angående
taxerings-
myndigheter-
nas samman-
sättning m. m.
(Forts.)*

Herr Nordenfalk: Herr grefve och talman, mina herrar! Finns det icke något annat skäl för afslag för motionen än det, som utskottet anfört, så synes det vara svårt att ej bifalla densamma. Utskottet har ju icke bestridt, hvad jag tror vara en allmän öfvertygelse i denna kammare, att våra nuvarande lägre taxeringsmyndigheter alldeles icke kunna eller böra bestå i sin nuvarande form, sedan ett nytt skattesystem tillkommit; men utskottet vill vänta, tills frågan om det stora förslaget om ändring i skattelagarna förekommer. Emellertid är bekant, att en kommitté inom finansdepartementet varit sysselsatt med öfverseende af dessa lagar och därvid har hunnit så långt, såsom jag sett uppgifvas, att dess förslag blifvit uppgjordt och för närvarande är på remiss för hörande af vederbörande myndigheter. Men nu är det att märka, att i detta kommitténs förslag icke upptagits frågan angående taxeringsmyndigheternas omorganisation, och under sådana förhållanden lär det väl icke böra underlåtas, utan tvärtom vara lämpligt och riktigt att hos Kungl. Maj:t anhålla att jämväl den viktiga frågan om organisationen af de lägre taxeringsmyndigheterna skyndsamt upptages till behandling. Jag yrkar därför afslag å utskottets förslag och bifall till motionen.

Herr Cavalli: Det kan icke nekas, att den motion, som grefve Lewenhaupt har framlagt, är ett ord i sinom tid. Det är nämligen fördelaktigt, att uppmärksamheten fästes på de frågor, som i motionen behandlas, ty den som har kännedom om dessa förhållanden måste medge, att det ej nu är väl bestäldt. Jag tänker därvid närmast och hufvudsakligen på taxeringsmyndigheternas sammansättning. De förefinnas nu i den form, de haft sedan mycket länge tillbaka, ända sedan bevillningsförordningens tillkomst, men förhållandena äro sedan dess väsentligt ändrade. Vi hafva icke längre en bevillningsförordning, där beskattningsmyndigheterna skola, så att säga, på känn bestämma det inkomstbelopp, efter hvilket skatt skall utgå, eller uppskatta det belopp, hvartill en fastighet skall taxeras. Förhållandena hafva förändrats. Vi hafva beslutat afsevärda principiella förändringar i bevillningsförordningen, och vi

Angående
taxerings-
myndigheter-
nas samman-
sättning m. m.
(Forts.)

hafva infört en ny inkomstskatt, som visserligen äger samband med bevillningen, men i många afseenden skiljer sig från densamma, såvidt gäller grunderna för taxeringen och sättet för inkomstens beräkning. Det är klart, att under sådana förhållanden uppmärksamheten måste vara riktad på frågan angående sammansättningen af de myndigheter, som hafva att tillämpa dessa nya förordningar. Vid tiden för införandet af inkomstskatten behandlades också denna fråga, och det sades uttryckligen ifrån under olika facer af arbetets fortgång, att det försök man gjorde att låta de gamla beskattningsmyndigheterna handhafva tillämpningen af den nya skattelagen var ett provisorium. Man ville se, huru detta skulle utfalla, och man ville pröfva, huruvida man icke kunde fortsätta i de gamla hjulspåren, innan man byggde nya vägar. Nåväl, vi hafva försökt och pröfvat de gamla institutionerna. Huru har det försöket utfallit? Ja, mina herrar, det har efter min uppfattning i en viss mening utfallit mycket väl, därför att taxeringsmyndigheterna hafva gjort allt hvad man kunde vänta af dem, ja mer än man kunde vänta. Men detta omdöme gäller från min sida endast såvidt det är fråga om ett provisorium, annars icke. Att säga att de fullgjort sina åligganden på ett sådant sätt, att man därpå kan bygga en bestående organisation, som äger en fast grund, går icke för sig. Nu kan det vara frågan, om en förändring genast bör ske eller om förändringen bör anstå någon tid. Detta är i viss mån en smakfråga. Säkert är, att icke sker det någon olycka, om frågans lösning får vänta ett eller annat år.

Jag vill erinra om att den, som har en liten affär i en enda bransch, kan nöja sig med en obetydlig apparat och få biträden, men utvidgar han affären, måste han taga flera biträden och i öfrigt ordna affärens skötsel på ett helt annat sätt än i början. Detta gäller äfven om förvaltningen af statens affärer och i fråga om beskattningen. Jag vill därför framhålla, att enligt min mening icke något nytt förslag till beskattningsförfattningar eller några afsevärda ändringar i de nuvarande kan eller får framläggas, utan att det i och med detsamma genomföres förändringar i flera afseenden i fråga om de nuvarande beskattningsmyndigheterna.

Jag har intet yrkande att göra, men jag har, om mina ord i öfrigt hafva någon betydelse, velat framhålla ett önskemål, en tanke, som måste ligga till grund för ett nytt förslag till direkt beskattning, att sålunda en förändring af bestämmelserna om taxeringsmyndigheternas sammansättning måste vidtagas, innan någon skattereform af betydelse skall kunna vinna framgång.

Efter det öfverläggningen ansetts härmed slutad, gjordes i enlighet med de yrkanden, som därunder framstälts, propositioner, först på bifall till hvad utskottet i föreliggande betänkande hemställt samt vidare därpå att kammaren, med afslag å utskottets

hemställan, skulle bifalla den i ämnet väckta motionen; och förklarades den förra propositionen, hvilken förnyades, vara med öfvervägande ja besvarad.

Vid föredragning af Kungl. Maj:ts under sammanträdet aflämnade nådiga proposition till Riksdagen, angående understöd åt folkbibliotek m. m., blef denna proposition på begäran bordlagd.

Föredrogos och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts denna dag aflämnade nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) angående efterskänkande af kronans rätt till danaarf efter förre soldaten Anders Takts vid Solbacken änka Charlotta Andersdotter, och

2:o) angående understöd åt genom olyckshändelse under tjänstetöfning omkomne tillförordnade gränsridaren i Kopparbergs län Per Erik Staffanssons änka och minderåriga barn.

Justerades fem protokollsutdrag för denna dag.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *Andersson, Axel Gustaf*, under tio dagar från och med den 16, herr *Fosser* under tjugo dagar från och med den 20 och herr *Olsén* till den 25, allt innevarande februari.

Kammaren åtskildes kl. 1,57 e. m.

In fidem

A. v. Krusenstjerna.
